

CONTRA

nr 6 1994 (nr 118 från starten) årgång 20 Pris 25:-

**Är detta vad Sverige vill ha?
Vart går Sydafrika?
Solzjenitsyn**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-654 95 52

Telefax: 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.
Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro
261-2638.

Finland: Minst 100 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: Minst 130 norska kronor per år.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: Minst 120 danska kronor per år.

Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Mólinár

Redaktion: Tommy Hansson, Wilhelm Hardt och
Carl G. Holm.

Övriga medarbetare: Bertil Häggman, Birger Larsson,
Bertil Lindblom, Arne Sundström, Marek Zyto samt
Christer Arkefors, Italien, Peter Hartvig Danmark, Al-
lan C. Brownfeld, USA och Rune Westin, Australien.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0522-64 16 06

Presslagd 1994-11-07

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1994

**Omslagsbilden: Inkhata-
ledaren och numera
också sydafrikanske inri-
kesministern Mango-
sutu Buthelezi (t v) och
Zulu-kungen Goodwill
Zwethilini var tidigare de
bästa vänner och bunds-
förvanter. Kungen och
andra medlemmar i den
kungliga familjen anser
dock att hövding
Buthelezi blivit alltför
ANC-vänlig, varför zulu-
rörelsen nu skakas av
splittring.**

**–Läs vår artikel om Syd-
afrika inne i tidningen!**

Grafton-affären

Läste Du om Grafton-affären num-
mer 4 av Contra? Det vapenlastade
fartyg Grafton gick på grund utan-
för Österbotten och utgjorde upp-
taket till Finlands väpnade frigö-
relse från Ryssland. Boken finns nu

tillgänglig hos Contra. Den är in-
bunden och rikt illustrerad. Du kan
köpa den för 210 kronor från
Contra. Vill Du gå med i bok-
klubben Frihetsforum blir priset 185
kronor.

Bokklubben Frihetsforum

Bokklubben Frihetsforum erbjuder
Dig ett regelbundet urval av aktu-
ell politisk litteratur. Du får upp till
40 procents rabatt jämfört med
bokhandelspriserna och dessutom
böckerna direkt hem i brevlådan.
Varje kvartal får Du ett erbjudande,

som Du om Du så önskar kan tacka
nej till.

*Skriv till Bokklubben Frihetsforum,
Box 15053, 104 65 Stockholm, så
får Du ytterligare information. Ett
medlemskap lönar sig!*

Sverige fritt från socialism

Dessvärre har detta budskap blivit
aktuellare än någonsin. Contra kan
erbjuda texten "Sverige fritt från
socialism" på T-shirts, bildekaler,
rockslags- och klistermärken. Det
går bra att beställa artiklarna från
Contra, Box 8052, 104 20 Stock-
holm. Telefon 08-654 95 52, tele-
fax 08-652 48 99.

En T-shirt (glöm inte att ange stor-
lek, S-XXL) kostar 94 kronor, en
bildekaler 20 kronor, ett rockslags-
märke 10 kronor och en etikett med
49 mm diameter 5 kronor. Porto till-
kommer. Betala gärna in i förskott
på postgiro 85 95 89-4 och ange
beställningen på talongen.

Rad- annonser

Finns det någon eller några som vill bilda
ett borgerligt parti med partibeteckningen
Republikanerna? I så fall ring 040-94 86
77, Michael. PS Ni kan ha det som en
hobby. DS

*Radannonser kostar 40 kronor för högst
sex rader. Skicka in Din text och betal-
ning till Contra, Box 8052, 104 20 Stock-
holm.*

Kalla krigets hjältar: Solzjenitsyn - symbol för kampen

Av Tommy Hansson

Alexander Solzjenitsyn är förmodligen den mest kände nu levande författaren och en av litteraturhistoriens största genom alla tider. Men Solzjenitsyn är mer än en författare: genom sitt moraliska mod blev han en symbol för den fria världens kamp mot den kommunistiska sovjetdiktaturen. Några vill t o m kalla honom profet.

Solzjenitsyns plats i den samlings personligheter som *Contra* valt att kalla "Det kalla krigets hjältar" är därför självklar.

Solzjenitsyns första bok blev *En dag i Ivan Denisovitjs liv*, den första i raden av böcker som inventerar mängden av människoöden som stöpts i det kommunistiska systemets brännugn. Till skillnad från sin store ryske föregångare, Fjodor Dostojevskij, vars litterära brottslingar förbröt sig mot andra människor och Gud, skriver Solzjenitsyn om "brottslingar" vilka hamnat i läger eller fängelser trots att de inget ont gjort. Ivan Denisovitj är just en sådan person.

En dag i Ivan Denisovitjs liv godkändes för publicering av dåvarande partichefen Nikita Krusjtjov och blev ett trumfkort i regimens sk avstalinisering, som inleddes 1956 men som vid tidpunkten för Solzjenitsyns debutverk redan var i avtagande. Reaktionen på boken blev översvalande, och många människor mindes med plågsam tydlighet Stalin-tidens omänsklighet.

Arresterades

Alexander Isajevitj Solzjenitsyn föddes den 11 december 1918 i Kislovodsk. Han blev tidigt faderlös och uppfostrades uteslutande av sin moder. Han kom att studera fysik och matematik vid universitetet i Rostov, men blev tidigt litterärt intresserad. 1939-41 tog han en korrespondenskurs från Moskvas institut för historia, filosofi och litteratur. Men det var under sin fångenskap några år senare som Solzjenitsyn väcktes till insikt om tillvarons djupare as-

Alexander Solzjenitsyn talar inför den amerikanska fackföreningsrörelsen AFL-CIO sommaren 1975.

pekter och som han kom att totalt och oåterkalleligt genomskåda det kommunistiska systembygget. I boken *Solzjenitsyns religion* (Stockholm 1977) skriver dr Niels Nielsen, Jr.:

"Hans pånyttfödelse började samma dag som han arresterades. Fånglandet är det betydelsefullaste som hänt honom i hela hans liv. Berövad den yttre friheten lärde han känna sanningen genom lidandet."

När Solzjenitsyn arresterades i februari 1945 var han kapten i artilleriet i den av Leo Trotskij skapade Röda armén och truppbefälhavare med kapstens rang vid fronten i Andra världskriget. Han var troende marxist-leninist, men hade i ett privat brev varit oförsynt nog att kritisera Stalin, vilket blev hans fall - eller räddning, om man föredrar den tolkningen. Ty om han inte arresterats hade han aldrig

blivit den författare han sedan blev.

Solzjenitsyn hade, ännu ett år efter sitt fängslande, sympatier för den kommunistiska ideologin. Men medan han genomgick fångenskapens hårda strapatser under åtta långa år kom hans världsbild radikalt att förändras. Han lärde känna sig själv och sin egen position i universum och byggde inom sig upp ett ointagligt skydd mot det yttre våldet. Han kom också till förvisningen, att den enda absoluta verkligheten var den kraft vi benämner Gud.

Nielsen lägger i sin Solzjenitsyn-biografi märke till en särpräglad detalj i Solzjenitsyns författarskap, framförallt som det utövas i det mäktiga arbetet *Gulagarkipelagen*. Detta är inte endast en rapport eller en historisk redogörelse utan samtidigt en bekännelse. Biografen finner rentav likheter mellan den ryske författaren och den västerländske kyrkofadern Augustinus, som liksom Solzjenitsyn blickar in i sig själv och ingående prövar sina motiv. Beskrivna händelser av trivial

natur blir nycklar till insikter av universell dignitet.

Solzjenitsyns litterära självbekännelser kan betraktas som ett slags bikt med Gud själv som bikt-fader. Han biktar därvid inte blott sina egna utan också sin nations överträdelser. För att få förlåtelse, menar Solzjenitsyn, måste Ryssland göra bot och bättring och djupt ångra sina synder och missgrepp. Och dessa missgrepp beror inte av yttre faktorer, lika litet som det onda beror på ekonomiska eller sociala omständigheter. Ondskan beror i Solzjenitsyns ögon på att mänskligheten missbrukat den frihet som givits av Skaparen.

Förvisades

Alexander Solzjenitsyn är djupt förankrad i rysk litterär och religiös tradition. Förvisningen till väst den 13 februari 1974 var därför ett hårt slag mot hans identitet, samtidigt som det naturligtvis också blev en enorm lättnad för honom att få leva och

arbeta i ett fritt samhälle. Han slog sig först ner i Zürich, men kände sig i Europa så påpassad av KGB att han snart valde För-enta staterna som nytt hemland. I Cavendish, Vermont, en delstat som avseende klimat påminde om hans kära Ryssland, slog han sig ner på en egendom som i praktiken kom att fungera som ett väl befäst fort undan den påträngande omvärlden. Här levde författaren ett asketiskt författarliv med sin familj för att kunna fullborda sitt livsverk – ett gigantiskt arbete i många band om den ryska revolutionen kallat *Det röda hjulet*. Det har redan gått till litteraturhistorien som det kanske mest ambitiösa litterära projekt som någonsin förverkligats.

I andligt hänseende hör Solzjenitsyn hemma inom den ryska ortodoxin. Trots att han föredrog den västerländska demokratin, vilken trots sina brister tillät honom att verka fritt, framför den totalitära kommunismen, fann han sig aldrig väl till rätta i västvärlden med dess många gånger ansvarslösa och nyckfulla individuella frihet. Han har sedan barndomen en gammal-rysk syn på tillvaron, och den religiösa auktoriteten har en given plats i hans åskådning.

Det är alldeles nödvändigt att ha denna bakgrund klar för sig om man rätt vill förstå Solzjenitsyns författarskap. Skapelsen, syndafallet och återlösningen är huvudpunkter i författarens livssyn. Ondskan har en central ställning i allt han skrivit – ondskan som en påtagligt levande kraft som beständigt arbetar på att krossa människans goda intentioner. I Solzjenitsyns plågsamt realistiska och naturalistiska skildringar från Gulag-livets elände konfronterar läsaren med ondskans nakenhet. Och ondskan har blivit en realitet inte på grund av Guds frånvaro eller misslyckande, utan därför att människan fritt valt det onda.

Men trots Solzjenitsyns många gånger outhärdliga realism finns i hans produktion ändå en bakomliggande förtröstan: man får inte resignera inför det djävulska utan måste sätta sin tillit till både sig själv och en högre, gudomlig verklighet som finns djupt inne i var och en av oss. Trots sin svartsyn har Solzjenitsyn aldrig förlorat hoppet om mänsklighetens – och Rysslands – slutliga återlösning. Det faktum att den rysk-ortodoxa kyrkan under många år och decennier fungerat som ett propagandaredskap för kommuniststaten och dess förgreningar har aldrig fått honom att tvivla på religionens sanning. Människor

En profets ansikten...

och deras institutioner är ofullkomliga – inte Gud.

Nobelpristagare

Solzjenitsyns arrestering vid fronten i Ostpreussen i början av 1945 är ett typiskt exempel på hur det kunde gå till under Stalin-tiden. Minsta antydning om kritik av systemet och dess huvudexekutör, sann eller falsk, kunde få ödesdigra konsekvenser. I Solzjenitsyns fall ledde det till att han dömdes till åtta års straff, vilket han avtjänade i åtskilliga arbetsläger. I ett sådant läger i Kazachstan ådrog han sig cancer, en sjukdom som han dock genom järnhård beslutsamhet besegrade: han hade helt enkelt inte tid att bli obotligt sjuk eller dö innan han avslutat sitt livsverk!

Efter sin lägervistelse tilläts Solzjenitsyn att i södra Kazachstan undervisa i matematik och fysik. Samtidigt började han skriva. Det var då han av nödvång tillägnade sig sitt speciella sätt att skriva – med diminutiv stil på små lappar som lätt kunde gömmas undan myndigheternas allestädes vakande ögon. Den 18 april 1956 rehabiliterades Solzjenitsyn i samband med den av Krusjtjov påbörjade "avstaliniseringen". Han fortsatte att undervisa och skriva med det sovjetiska lägerlivet som stående tema. 1962 kom *En dag i Ivan Denisovitjs liv* ut med partiledningens välsignelse.

När tövädret upphörde uteslöts Solzjenitsyn ur det sovjetiska författarförbundet. Vilket inte kunde hindra honom från att fortsätta skriva. Hans efterföljande verk – bl a *Cancerkliniken*, *Den första kretsen*, *Augusti fjorton* och *Gulag-arkipelagen* – smugglades alla ut ur Sovjet till väst och röntne världsvid uppmärksamhet. I Sovjetunionen kunde de bara spridas i maskinskrivna kopior. Inom loppet av få år blev Solzjenitsyn jämte Andrej Sacharov en symbol för oppositionen mot den omänskliga kommunistdiktaturen. När han 1970 fick nobelpriset i litteratur (Sacharov fick fredspriset 1975) tilläts han inte mottaga utmärkelsen, vilket väckte stor och berättigad uppmärksamhet inte minst i Sverige. Den svenske författaren Vilhelm Moberg läste t ex lusen av Olof Palme inför surrande TV-kameror. Men regeringen Palme lade inte två strån i kors för att Solzjenitsyn skulle få utresettillstånd, eller ens offentligt ta emot priset på den svenska ambassaden i Moskva. Sveriges Moskva-ambassadör Gunnar Jarring arbetade tvärtom synnerligen aktivt för att så inte skulle ske; man fick ju inte stöta sig

med Storebror i öster...

Efter sin deportation 1974 kunde emellertid Solzjenitsyn komma till Stockholm och avleverera sitt lysande Nobel-tal.

"Sitter inte och väntar"

Solzjenitsyn är mer än en författare och ett moraliskt och politiskt samvete. Han är en naturkraft. Hans inställning framgår i ett yttrande till den norske konstnären Victor Sparre, som en tid försökte få författaren att slå sig ner i Norge (ur boken *Lågan i mörkret*, Uppsala 1983):

"Jag sitter inte och väntar på att fienden skall träffa mig... Jag slår först. Jag räknar ut fiendens nästa drag. Jag låter honom inte bestämma slagfält. Jag angriper, när han minst väntar det och där jag är starkast. KGB ska inte tro att de har gripit initiativet genom att deportera mig. Jag har någonting redo för dem vilken dag som helst."

Detta sades 1974, just efter deporteringen. Många räknade då ut Solzjenitsyn och trodde, att han skulle förlora i slagkraft och inflytande när han omplanterades i en främmande mylla. Dit hörde, föga överraskande, medlöparen Olof Lagercrantz. Sådana bedömare hade fel. Solzjenitsyn har förblivit en samlande och respekterad gestalt i motståndet mot kommunismen. Genom åren har Solzjenitsyn dock fått kritik för att han inte oftare uttalat sig mot gangsterregimen i Moskva och andra diktaturer. Orsaken till att författaren inte pratat i varje mikrofon som stuckits upp under hakan på honom eller beviljat intervjuer till envar är, att han helt enkelt inte haft tid. Det gällde att till varje pris färdigställa det episka storverket om revolutionen, *Det röda hjulet*. Nu när det är fullbordat och Solzjenitsyn återvänt till den postkommunistiska moderjorden har han inte samma press på sig. Den ryska partipolitiken vägrar han dock alltså på goda grunder att lägga sig i.

Exemplet Alexander Solzjenitsyn visar, vad en ensam människa som med järnhård vilja satsar allt hon har kan förmå mot ett helt skräckinjagande system. Solzjenitsyn är unik i så motto att han inte bara till fullo blev klar över kommunismen ondska utan dessutom hade förmågan att i konstnärligt fullödlig form föra ut denna insikt till en hel värld.

Kalven och eken

Under vänsterns guldålder i väst på 1960- och 70-talen blev det i politiskt korrekta

kretsar på modet att kritisera "stalinismen" och "sovjetmakten", medan det var tabu att kritisera kommunismen. Också i Sovjet kunde man efter 1956 brännmärka "stalinismen" utan att behöva råka alltför illa ut. Den inställningen ger Solzjenitsyn inte mycket för utan framhåller i den av honom redigerade antologin *Röster ur ruinerna* (Köping 1978):

"Sedan 1956 har det i Sovjetunionen inte varit något särskilt djärvt, nytt eller originellt att tala om 'stalinismen' som något dåligt. Uppfattningen är inte officiellt accepterbar, men den har spritt sig i stor utsträckning bland allmänheten och framförs ofta i samtal. Att under trettio- och fyrtiotalen ha skrivit in 'stalinismen' i en sådan förteckning skulle ha varit ett hjältedåd och en vis mans dåd, för då förkroppsligades 'stalinismen' i ett kraftfullt verkande system, som på ett övertygande sätt hade visat vad det var kapabelt till både hemma och i Östeuropa. Men att dra fram 'stalinism' år 1968 är bedräglighet, kamouflage, ett sätt att komma undan problemen." (I denna skriftställning kritiserar Solzjenitsyn Sacharov, som han eljest högaktade, för att inte kalla saker vid deras rätta namn.)

Om sin vända som underjordisk författare berättar Solzjenitsyn slutligen i den gripande boken *En kalv med eken stängades* (Solzjenitsyn är kalven, sovjetkommunismen eken). Bokens avslutningsord får även bilda slutvinjett för denna artikel:

"Med hänsyn till de senaste generationernas erfarenhet förefaller det mig bevisat, att det verkliga försvaret för den personliga friheten, för hela världens och mänsklighetens fred endast och allenast är tryggheten hos den människoande, som möter det anstormande våldet med fast beslutsamhet och som är beredd på offer och död och förklarar: 'inte ett steg till!'"

"Mätte man vid detta rika bord icke glömma de politiska fångar, som i dag hungerstrejkar för sina starkt begränsade och fullkomligt förtrampade rättigheter."

–Solzjenitsyn i ett budskap till Nobel-festen 10 december 1970

I Turkmenistan blev allt vid det gamla

Turkmenistan är ett lugnt hörn i den annars så oroliga före detta Sovjetunionen. Lugnet beror på att allt är vid det gamla. Turkmenistan är det land som förändrats minst efter kommunismens fall. Faktiskt det enda som har kvar samma partichef och som genomför sovjetiska val med mer än 99 procent av rösterna på den ende tillåtna kandidaten. Och mitt i allt detta dyker fastighetsmiljonären Lars-Erik Magnusson från Ludvika upp.

I Turkmenistans grannländer har turbulensen varit stor. I söder ligger Iran och Afghanistan, som minst av allt kännetecknats av stabilitet. Bägge länderna har under de senaste tio åren varit inblandade i krig (mot Irak respektive Sovjet). I norr ligger Uzbekistan och Kazachstan, två före detta Sovjetrepubliker där det gamla gardet hållit sig kvar vid makten, men med ganska stora problem. Åt öster ligger det oroliga Tadzjikistan där de reformvänliga krafterna stoppades med våld och ryska trupper.

Mitt i denna konfliktfyllda omgivning ligger det relativt lugna Turkmenistan. Lugnt därför att mycket lite hänt när det gäller reformer. Lugnt därför att ingen ens försökt avsätta de gamla kommunistiska partikoryféerna.

Öken och olja

Turkmenistan är något större än Sverige, men har bara 3,8 miljoner invånare. Anledningen till att landet är så glesbefolkat är att 90 procent är öken. Landet får mellan 100 (öken) och 300 mm regn per år. I Sverige får vi mellan 500 (östkusten) och 800 (västkusten) mm. En del av Turkmenistan konstbevattnas genom den 100 mil långa Karakum-kanalen, som har medverkat till att tömma Aralsjön på vatten (mer om Aralsjön kan Du läsa om i Contra-artiklarna om Kazachstan i nr 5 1992 och Uzbekistan i nr 2 1993).

Konstbevattningen har gjort det möjligt att odla bomull. Bomullsodlingen har expanderat så kraftigt att den trängt undan andra grödor och därför har det uppstått livsmedelsbrist. Får och kameler dominerar bland boskapen och som i många and-

ra centralasiatiska länder är mattvävning en viktig näring.

Turkmenistans viktigaste naturtillgång, vid sidan av åkermarken, är olje- och gasfyndigheter. Det har väckt en viss uppmärksamhet att den svenske fastighetsmiljonären Lars-Erik Magnusson träffat ett avtal om olje- och gasutvinning i Turkmenistan. För att finansiera sitt projekt i Turkmenistan har Lars-Erik Magnusson köpt (och sedan sålitr) en kontrollpost i Refaat El-Sayeds gamla bolag Fermenta, som döpts om till Larmag Energy. Larmag står för Lars-Erik Magnusson.

Lika gammal historia som Sveriges

Turkmenistan är ett av de fyra turkisktalande länder som uppstod på Sovjetunionens ruiner (de andra är Uzbekistan, Kazachstan och Azerbajdzjan). Turkisktalande folk kom till området från Mongo-

liet på 700-talet och Turkmenistans historia är därför ungefär lika gammal som Sveriges. Men ungefär samtidigt som Sverige kristnades blev turkmenerna omvända till islam. Vid den här tiden var det ingen större skillnad mellan turkmen och azerer, men så småningom splittrades folkgruppen i två, som hamnade på var sin sida om Kaspiska Havet.

År 1036 erövrades den viktiga oasen Mery i sydöstra Turkmenistan av turkmenerna. Oasen hade tidigare hållits av araber. Men den ökade kontrollen för turkmenerna ledde inte till någon enad statsbildning. De olika stammarna skötte var för sig sina angelägenheter och området bestod snarare av en rad småstater, med var sin hövding.

Denna splittring gjorde att turkmenerna pressades mellan Persien (Iran) och emiraten Buchara och Chiva. Buchara och Chiva var det som senare blev Uzbekistan. Under 1700-talet avancerade Persien och såväl Buchara som Chiva erövrades av Nadir shah 1740. Men 1785 blev turkmenerna åter herrar i eget hus och återtog staden Mery, som jämnades med marken.

Tsaren går till offensiv

Under de följande 100 åren återgick det till den gamla ordningen med olika stamområden. Men i slutet av 1870-talet gick

Yta: 488 100 km².
Folkmängd: 3,8 miljoner.
Folkslag: Turkmenier 66%,
ryssar 13%, uzbekier 8%,
kazacher 3%.
Religion: Muslimer,
huvudsakligen med
sunni-inriktning.
Huvudstad:
Asjchabad med
520 000 invånare.
Valuta: Manat.

Ryssland till offensiv mot söder. Efter fler års krig lyckades tsaren erövra Turkmenistan 1881, och han ville därifrån gå vidare mot Afghanistan för att så småningom nå Indiska Oceanen. Men det blev stopp, bland annat på grund av Storbritanniens intressen i området och Turkmenistan (eller snarare tsarens Ryssland) kom överens om en gränslinje mot Iran och Afghanistan 1895.

Gränslinjen följde inte alls de etniska gränserna och mer än 1 miljon turkmener bor idag i norra Afghanistan och Iran, i Irak och i östra Turkiet.

Även om turkmenerna språkligt sett står turkarna nära finns det många kulturella drag gemensamma med perserna – turkmenerna försöker alltså bygga upp förbindelser med både Iran och det persisktalande Tadzjikistan. Dock bör noteras att turkmenerna är sunniter, vilket är en viktig skillnad gentemot Irans härskande shia-muslimer.

Kort tid av frihet

Kort tid efter ryska revolutionen 1917 utropades den autonoma republiken Turkistan i april 1918 av bolsjevikerna i huvudstaden Asjchabad. Republiken blev dock kortlivad och redan i juli 1918 tog de vita (borgerliga) över makten, delvis med brittiskt stöd. Efter två år drog sig britterna tillbaka och de röda kom åter till makten.

När Sovjetunionen bildades 1923 ingick Turkestan som en av de ursprungliga

republikerna. Turkestan var en någorlunda enhetlig republik, men delades 1924 upp i fem delar för att området skulle bli lättare att behärska för Moskva. Turkmenistan blev en av Sovjetunionens republiker – samtidigt som Kazachstan, Uzbekistan, Kirgisien och Tadzjikistan också blev sovjetrepubliker.

Allt blev vid det gamla...

Efter Sovjetunionens fall skedde inga avgörande förändringar i Turkmenistan. Landet anses vara det som allra minst påverkats av Sovjetunionens upplösning och de nya demokratiska vindarna. Presscensuren finns kvar. Turkmenistan är en enpartistat och Saparmurad Nijazov har behållit positionen som partichef ända sedan 1985, vilket var under Gorbatsjovs första år som generalsekreterare i Sovjetunionens Kommunistiska Parti. Vid "presidentvalet", som hölls i januari 1994 i gammelsovjetisk stil, fick Nijazov 99,5 procent av rösterna. Hela 99,8 procent av väljarna påstods ha deltagit i valet. Allt har alltså förblivit vid det gamla.

Nijazov har dock i viss utsträckning anpassat sig till de nya tiderna. Kommunistpartiet (där han var partichef) är upplöst. Men istället har som enda politiska parti bildats Turkmenistans Demokratiska Parti – med Nijazov som partichef. Häromåret passade han också på att resa till Mekka, med motiveringen att det ingick i Turkmenistans kultur.

Inte ens det lugna Turkmenistan har blivit helt oförändrat av de nya vindarna i det gamla Sovjetunionen. Landet blev självständigt samtidigt som de andra sovjetrepublikerna efter den misslyckade kuppen i Moskva i augusti 1991. Därefter öppnades landet mot Väst, inte minst mot Turkiet som är en frände både när det gäller religion och språk. Turkiet har försökt bygga upp sin position i alla de turkisktalande länderna i det före detta Sovjet. Turkmenistan har särskilt försökt bygga upp relationerna med azererna på andra sidan Kaspiska Havet.

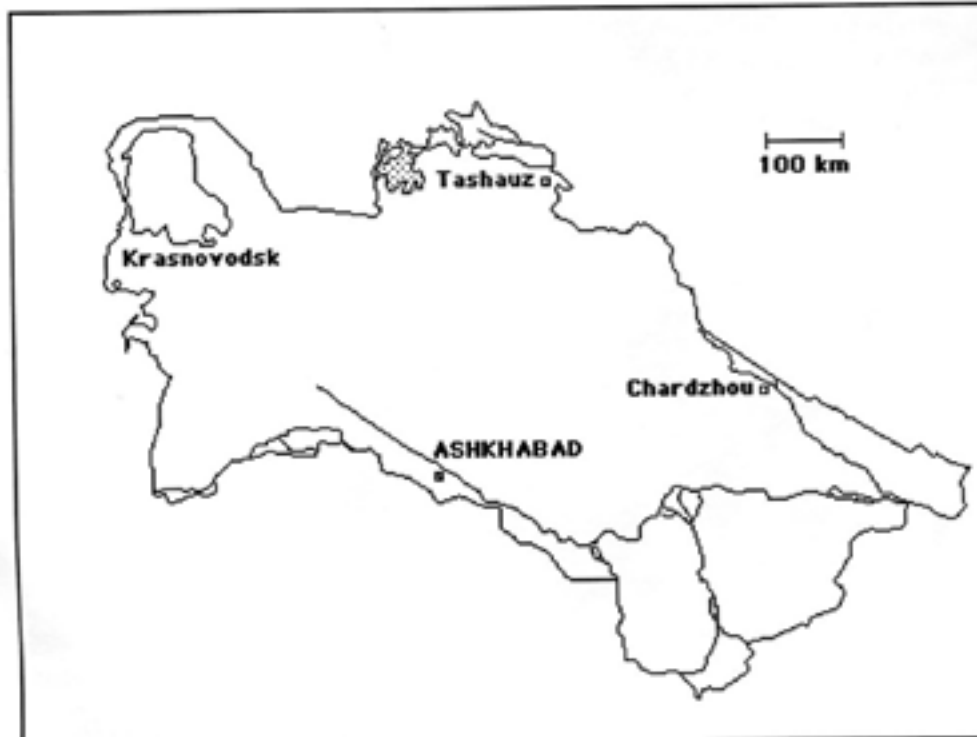
Vad gör en dalmas i Turkmenistan?

Självständigheten har visat sig i att Turkmenistan infört en egen valuta (manat), en orsak till detta är säkerligen misstron mot de marknadsekonomiska tendenserna i Ryssland. Men samtidigt har turkmenerna låtit ryska trupper kontrollera gränserna mot både Iran och Afghanistan.

Turkmenistans stora naturtillgång, oljan, uppskattas uppgå till 700 miljoner ton, och landet har som nämnts vänt sig till utlandet för att få hjälp med exploateringen. Lars-Erik Magnussons företag är dock hittills hänvisat till att sälja oljan till turkmeniska statens oljeraffineri i Krasnovodsk till priser som är långtifrån fördelaktiga. Hans affärsidé bygger på att han skall kunna bygga upp en distributionsapparat med oljetankers över Kaspiska Havet och sedan med tåg eller genom oljeledning till Svarta Havet för att åtminstone kunna få något som liknar världsmarknadspriser för oljan. Det återstår att se om turkmeniska kommunister kommer att acceptera att en kapitalist från Sverige ska tillåtas tjäna pengar...

Tidigare artiklar i serien har behandlat Kazachstan i nr 5 1992, Moldavien i nr 6 1992, Uzbekistan i nr 2 1993, Georgien i nr 3 1993, Ryssland i nr 4 1993, Kirgisien i nr 5 1993, Azerbajdzjan i nr 6 1993, Estland i nr 1 1994, Ukraina i nr 2 1994, Tadzjikistan i nr 3 1994, Litauen i nr 4 1994 och Vitryssland i nr 5 1994.

Det går bra att rekvirera tidigare nummer av Contra för 25 kronor per styck. Eller för 200 kronor alla tidigare utgåvor av Contra som innehåller artiklar i serien.

Finns det hopp för Inkhata i Sydafrika?

Av Tommy Hansson

När jag i augusti 1988 besökte Sydafrika uttryckte samtliga regeringstalesmän jag kom i kontakt med, liksom många andra sydafrikaner, skepsis gentemot ett centralt majoritetsstyre som ett alternativ för Sydafrika. Denna skepsis motiverades med landets utomordentligt komplicerade stammotsättningar och etniska konflikter: risken bedömdes överhängande att någon grupp i majoritetsställning skulle komma att dominera andra grupper. Som ett alternativ diskuteras en demokrati på federal grund.

När Sydafrika gick till val den 27 april i år skedde det likväl enligt den centralistiska principen.

Sydafrika 1988 var ännu ett land med ett relativt stabilt vitt minoritetsstyre under president P.W. Bothas ledning. Landet kunde betecknas som auktoritärt men icke totalitärt. Botha var visserligen mer auktoritär än sin efterträdare F.W. de Klerk men hade ändå tagit initiativet till flera viktiga reformer. 1983 inrättades således ett trekammarparlament i Kapstaden med representation för vita, färgade och asiater. 1986 avskaffades inrikespassen för den svarta befolkningen. Idrottens rasåtskillnad avskaffades. De svarta fick rätt att rösta i lokalval. "Petty apartheid" med separata toaletter, biografer, parker m m försvann i stort sett helt och hållet.

Jämfört med sina företrädare Vorster och Verwoerd framstod Botha som ett under av demokrati och tolerans.

Men regeringen Bothas försiktiga reformpolitik uppskattades varken av radikala sydafrikaner eller av världspinionen. Och när regeringen tröttnade på främst ANC:s terrorkampanj 1986-87 och införde speciallagar blev landet mer isolerat än någonsin tidigare. Antiterrorkampanjen

blev dock en framgång, varför det politiskt relaterade våldet kraftigt kunde begränsas. Ändå levde Sydafrikas befolkning i vetskap om att det vita styret förr eller senare måste upphöra. Frågan var bara när och hur. Inte alla svarta såg fram emot detta, för trots allt hade den vita regimen i Sydafrika byggt upp den mest välmående och minst brutala nationen i hela Afrika dit flyktingar från det omkringliggande svarta Afrika med risk för sina liv sökte sig.

Bevisen mot Mandela

Med Frederik Willem de Klerks makt-tillträde den 20 september 1989 fick Sydafrika en statspresident från de vita *hands uppers*, d v s sådana som givit upp allt hopp om fortsatt vit dominans och beslutat "sträcka händerna i luften" och ge sig på nåd och onåd inför de svarta radikala kraven. De Klerk avskaffade resterna av den anakronistiska apartheidapparaten och frigav Nelson Mandela i februari 1990. African National Congress (ANC) och andra illegala rörelser blev över en natt legitima. En följd av denna omorientering blev att regeringen nu accepterade tanken på en stark centralregering i Pretoria som ett resultat av de planerade valen – det federala alternativet begravdes i tysthet.

Likvidationen av apartheid var en både nödvändig och rättfärdig åtgärd – men inte enbart de Klerks förtjänst. Förarbetet hade utförts av P.W. Bothas regering. Att legalisera ANC, som i valet fick 63 procent av rösterna, var en nödvändighet. Ändå bör ett frågetecken sättas inför de Klerks totala underkastelse inför den svarta nationalkongressen inklusive Sydafrikas nuvarande president (de Klerk är som bekant nu

vicepresident) Nelson Mandela.

Mandela dömdes 1964 jämte ett tiotal medanklagade i en rättegång i Rivonia till livtids fängelse för undergrävande verksamhet och konspiration mot staten. Mandela hade 1961 varit med och bildat ANC:s militära gren, *Umkhonto we Siswe* (Nationens spjut), som var inblandad i den s k *Operation Mayibuye*: Umkhonto (MKT) skulle tillsammans med andra gerillanheter fördelade på fyra geografiska huvudområden göra väpnad revolution i Sydafrika och införa kommunistiskt styre enligt sovjetisk modell. Den i likhet med Mandela livstidsdömde Walter Sisulu medgav under rättegången att han godkände sabotage som kampmetod och inte tvekade inför terror mot den vita befolkningen.

Ett av åklagarsidans bevis mot Mandela var ett dokument med titeln "Politisk ekonomi", i vilket Mandela framhöll: "Vi medlemmar i kommunistpartiet är de mest avancerade revolutionärerna i den moderna historien...". Enligt Mandela, då verksam som advokat, borde "Sydafrikas folk" ledas av det ANC närstående kommunistpartiet, vars uppgift det var att "förgöra det kapitalistiska samhället" och "bygga socialismen".

Under många år som olaglig rörelse följde ANC noggrant sin revolutionära målsättning, uppbackat av den svenska regeringen som mest frikostig biståndsgivare. Först när ANC utropade sig till politiskt parti hade den borgerliga svenska regeringen modet att dra in biståndet. ANC:s militärkommando planerade och genomförde en lång rad cyniska attacker, företreddesvis i form av tidsinställda eller fjärrut-

Stenad och bränd till döds av ANC – en Inkhata-anhängare i Lamontville nära Durban.

lösta bomber (jmf IRA i Nordirland), mot sportarenor, biografier, restauranger, hotell, köpcentra och andra civila mål. Bl a den brittiska restaurangkedjan Wimpy, som vägrade ansluta sig till den internationella bojkotten, drabbades hårt av ANCs bomber. Tusentals civila mördades och lemlästades.

Taktiken att angripa "mjuka mål" offentliggjordes av dåvarande ANC-ledaren Oliver Tambo vid en kongress i Zambias huvudstad Lusaka 1985. Det är i det sammanhanget man bör beakta *Aftonbladets* avslöjanden i juli att en "hjälporganisation" under svensk socialdemokratisk ledning i Genève smugglade pengar till skaparapartheidmotståndare och dessutom planerade tänkbara sabotagemål åt ANC. De högt uppsatta sossarna Bernt Carlsson, Pierre Schori och Mats Hellström uppges ha varit mycket aktiva i sammanhanget. Svensk sk neutralitetspolitik i sin prydno.

Den man som nu är Sydafrikas högt respekterade president (och som hittills i stort sett visat sig klokt konciliant) framställdes under sina närmare trettio år i sydafrikanskt VIP-fångelse som en martyr för fredens och toleransens sak. Tillsammans med de Klerk fick han dessutom Nobels fredspris 1993. Det förtjänar dock nämnas, att Mandela frisläppts långt tidigare om han gått med på att avsvära sig våldet.

Schweizisk modell

Oavsett vad man må tycka om ANC kommer man inte förbi det faktum att organisationen i dag är Sydafrikas mäktigaste politiska kraft, med stöd från såväl alla svarta stamgrupper (dock främst från Xhosa) som från vita och färgade. ANC fick omkring dubbelt så många röster som alla andra partier tillsammans i valen i april. Nationalistpartiet fick 20 procent och Inkhata Freedom Party 11 procent. Vita och svarta ytterlighetspartier fick smulorna som blev över. Den nya sydafrikanska konstitutionen tillförsäkrar ANC en kraftig dominans i landets politiska liv. Inkhataledaren Mangosuthu Buthelezi utsågs dock till inrikesminister.

Inkhata-rörelsen och Zulu-nationen anser sig i hög grad missgynnade av det sjösatta politiska systemet. Zuluerna och dess främsta förkämpar, Buthelezi och kung Goodwill Zwelithini – de båda är för tillfället oeniga – har under lång tid krävt en egen stat under ett federalt system i provinsen Natal där Zulu-området

Zulurörelsens två ledargestalter i Sydafrika: kung Goodwill Zwelithini (t h) och hövding Buthelezi. För tillfället är de dock rejält i luven på varandra.

KwaZulu ligger. Eljest, hävdar man, riskerar man att bli totalt dominerade av ANC och Xhosa.

Ett federalt system i Sydafrika diskuteras ganska ingående under åren fram till F.W. de Klerks maktinträde. Makarna Frances Kendall och Leon Louw föreslog i en mycket uppmärksammad bok 1987, *South Africa: The Solution* (Sydafrika efter apartheid, Timbro förlag), ett system efter schweizisk kantonmodell. De nyliberala författarna skriver:

"Det schweiziska systemet tillhandahåller åtskilliga socio-ekonomiska alternativ för att tillfredsställa landets fyra nationalgruppers och många undergruppers varandra motstridiga behov. I Sydafrika finns flera sociala, kulturella och etniska grup-

peringar än i Schweiz, och följaktligen har vi ett än större behov av stora politiska valmöjligheter.

"Det är av detta skäl vi föreslår ett kantonssystem som den enda modell genom vilken Sydafrika skulle kunna uppnå bestående fred och välstånd för alla sina folk; ett system där landet delas in i många autonoma kantoner, sammanlänkande genom en central regering vars funktioner strikt begränsas av en konstitution som garanterar varje individs likhet inför lagen och som inte tillåter att minoriteter eller individer förtrycks."

Louw/Kendalls förslag fick under slutet av 80-talet stor och seriös publicitet, och när författarna kom till Stockholm för att framföra sitt budskap var intresset betyd-

ande. Märkligt nog hade författarna dessutom lyckats få den prominenta ANC-företrädaren Winnie Mandela att skriva ett kortfattat förord.

När *hands uppers* med de Klerk i spetsen fått makten såg emellertid ANC sin chans att tillvälla sig hela makten och var inte längre intresserade av att släppa några fördelar till andra. Följden blev ökad spänning mellan ANC och Inkhata och upptrappat politiskt våld. Och kantonidén glömdes bort.

Naturligtvis måste också Sydafrikas vita befolkningsgrupp – cirka fem miljoner människor – räknas in i den stambaserade verkligheten. De vita kan sägas bestå av tre "stammar": de holländskättade *afrikanerna*, engelskättlingarna samt övriga. Sedan 1948 har den förstnämnda gruppen, som är den mest företagsamma men beklagligtvis också den mest bigotta, dominerat både de vita och landet som helhet. Den extrema boernationalismen är en parasitartad utväxt på detta träd.

Taiwan-förbindelser

Det är glädjande att valen i våras kunde hållas som planerat och att Sydafrika numera, trots de invändningar som kan göras mot det etablerade centralstyrda systemet, har en demokratiskt vald regering. Även om de inte var helt invändningsfria, så verkar valen verkar ha gått ungefär lika smidigt till väga som i Namibia 1990 och avsevärt bättre än i det katastrofala exemplet Angola 1992. Vad som dock alltfjämt oroar i Sydafrika är det utbredda våldet och myndigheternas oförmåga att på något mer grundläggande sätt komma till rätta med det.

Före valet mördades t ex den kommunistiske ANC-ledaren Chris Hani av en vit extremist. Och i Johannesburg sköt krypskyttar från ANC kallblodigt rakt in i ett zulurojalistiskt demonstrationsåg; 56 människor dödades då och i samband med oroligheter i svarta förstäder samma dag. ANC:s desinformationsdetalj med dess rikt förgrenade internationella nätverk lyckades dock i stora delar av media beskriva incidenten som ett verk av Inkhata-Zulurorelsen skall brännmärkas som extremistisk och oansvarig, en taktik som i stort varit framgångsrik. ANC:s frontorganisation i Sverige, Afrikagrupperna, lägger t ex ner stor möda på att smutskasta Inkhata och Zulurorelsen.

En del av våldet i Sydafrika står också vita extremistkommandon för. Ungefär

samtidigt med massakern i Johannesburg ledde den karismatiska Eugene Terre-Blanche från den nazistliknande Afrikaner Weerstandsbeweging (AWB) ett par tusen överviktiga jordbrukare in i det forna "hemlandet" Boputhatswana i ett patetiskt "fälttåg". Terre-Blanche skrävlade om att hans khakiklädda tungviktare lyckats döda några hundra personer med sina jaktgevär och pistoler, majoriteten oskyldiga civila (några av boervärstingarna fick själva sätta livet till). Syftet med raiden, att rädda Boputhatswanas regering, som till skillnad från andra forna hemländer inte ville uppgå i Sydafrika, misslyckades dock.

Sydafrikansk militär och polis har uppenbarligen inte tillräckliga resurser, eller tillräcklig vilja, att komma till rätta med våldet. Detta bådar inte gott inför framtiden. Det gör inte heller det faktum att det intima samarbetet mellan ANC och kommunistpartiet består. Flera ANC-ministrar har kommunistisk partibok, bland dem gamle vite generalsekretetaren för det syd-

afrikanska kommunistpartiet, Joe Slovo. Att ledaren för ANC:s kvinnoorganisation är den klart störda Winnie Mandela gör inte saken bättre. Ytterligare en negativ faktor är, att utvecklingen efter valet i slutet av april blivit precis densamma som blev fallet med Namibia och Angola när de länderna haft val: omvärlden tycks i stort ha tappat intresset.

En uppgift i hoppets tecken är trots allt, att president Nelson Mandela har rapporterat att överväga att fortsätta upprätthålla diplomatiska förbindelser med Republiken Kina på Taiwan som han besökte strax före valet i våras. Som hoppfullt måste man väl slutligen också beteckna Sydafrikas positivt besvarade ansökan om återinträde i Brittiska samväldet, som man lämnade den 31 maj 1991 som en protest mot att landets rasåtskillnadspolitik fördömdes i FN.

Men om ANC är Sydafrikas största hopp – Gud bevara Sydafrika!

Frances Kendall, här under ett framträdande i Stockholm, förespråkade i boken "Sydafrika efter apartheid" (1987) ett federalt system av schweizisk kantonmodell. (Foto: Tommy Hansson)

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Carl G. Holm. De källor som refereras är direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Svenskt bistånd till diktaturen i Kina

Den (tidigare borgerliga) svenska regeringen har varit otillbörligt generös när det gäller att skänka bort skattebetalarnas pengar till kommunistdiktaturens Kina. Ericsson säljer en hel del telefonutrustning till Kina, men anser att de svenska skattebetalarna skall stå för en del av kostnaden genom att erbjuda svenska statens krediter till den kinesiska staten. OECD, industriländernas ekonomiska samarbetsorganisation, granskar medlemsländernas statsstödda krediter och har underkänt finansiering genom biståndsorganet BITS till Kina. Av 1,4 miljarder i krediter skulle BITS bidra med 500 miljoner kronor som en ren gåva.

Självklart utnyttjas telefonsystemet i förtrycksapparaternas tjänst. Telefonavlyssning är naturligtvis en självklarhet. Den sker nu med svenska skattebetalares stöd.

(Dagens Industri)

Ökad värme ökar polarisarna?

Ett populärt klimatologiskt skräckscenari är att en ökad medeltemperatur med några grader skulle leda till att isen på Grönland och i Antarktis skulle börja smälta. Ismassorna skulle i smält form höja havsytan med inemot femtio meter och världens alla hamnstäder (inklusive naturligtvis Stockholm, Göteborg och Malmö) skulle läggas under vatten. Pessimisterna tror att människan själv ställer till det genom utsläpp av till exempel koldioxid i atmosfären. Koldioxiden skapar växthusförhållanden på jorden och ökar därmed medeltemperaturen...

Nu dyker det upp en tysk datormodell som tvärtom pekar på att en ökad temperatur på upp till fem grader faktiskt skulle sänka havsytan. De tyska forskarnas beräkningar utgår från den nu mycket låga temperaturen i Antarktis. Om världs-

temperaturen ökade skulle det få till följd att den nu mycket torra luften i Antarktis skulle bli fuktigare och öka snömängden, vilket alltså skulle leda till tjockare och inte tunnare istäcken.

Studier på Antarktis visar för övrigt att istjockleken ökar, inte minskar.

(Illustrerad Vetenskap)

Meriterade sig hos SKP

När TCO fick nog av Björn Rosengren och hans besök på porrklubben Tabu valdes en ny ordförande för en organisation som även många medlemmar har svårt att inse nyttan med. Ny ordförande blev Inger Ohlsson, tidigare sjuksköterska och ordförande i vårdfackets organisation SHSTF. Inger Ohlsson var under början av 1970-talet aktiv medlem i maoistsekten SKP, Sveriges Kommunistiska Parti. Hon är inte ensam med den bakgrunden bland TCO-topparna. Även Lärarfackets ordförande Bertil Romilsson har en bakgrund i "avgrundsvänstern".

105 procent i arvsskatt

Tingsrätt och hovrätt har i ett ärende som rör arvsskatt på en pensionsförsäkring fastställt att 105 procent är ett skäligt belopp.

Arvingarna skall betala över 250 000 kronor i arvsskatt för ett försäkringsbelopp på 240 000 kronor. Den avlidne, som hette Gösta, hade flera livförsäkringar, bland annat en pensionsförsäkring, så kallad p-försäkring. Försäkringen var på dödsdagen värd 240 000 kronor och tillföll två brorsöner. Försäkringsbolaget drog helt i enlighet med praxis 50 procent i skatt på försäkringsbeloppet, eftersom det var en p-försäkring (Gösta hade under sin livstid fått dra av de premier han betalat). Kvar blev alltså 120 000 kronor till arvingarna. Men domstolarna ansåg att arvet utgjorde 240 000 kronor och fastställde arvsskatten på försäkringen till över 130 000 kronor (en del andra tillgångar fanns också i boet). Arvingarna har begärt att ärendet ska prövas i Högsta Domstolen.

Sista chansen

KPML(r) skickade i somras en delegation till Nordkorea för att avlägga ett besök hos sitt broderparti, det enda tillåtna i Nordkorea. Ledare för delegationen var politbyråmedlemmen Roger Gross från Göteborg. Nordkorea är nu, efter kommunismens fall i resten av världen, det enda kvarvarande resmålet när KPML(r) vill se en idealstat. Skulle de resa till det andra kvarvarande alternativet, Kuba, kan de ju aldrig vara säkra på att regimen överlever hela resan.

AMS betalade lön i två och ett halvt år – utan att ett handtag gjordes

Den chilenske flyktingen Rigoberto Garcia flyttade tillbaka till Chile. Det var inget märkvärdigt med det. Många chilenska flyktingar har vid det här laget flyttat hem. Det märkliga med Rigoberto var att han anställdes av det svenska Latinamerikainstitutet för att bedriva forskningsarbete vid en organisation som hette Clepi i Santiago. Rigobertos lön finansierades av AMS. När Latinamerikainstitutet fick en ny föreståndare, Åke Wedin, upptäcktes den ena konstigheten efter den andra. Åke Wedin upptäckte bland annat att Rigoberto Garcia dels arbetade åt det chilenska ministeriet för offentliga arbeten och fick lön därifrån. Och dessutom att han drev ett eget företag. Hans koppling till Clepi var enbart att lyfta lön därifrån, en lön som alltså kom från de svenska skattebetalarna. När Åke Wedin krävde ett stopp för utbetalningarna ingrepp Latinamerikainstitutets styrelseordförande, den socialdemokratiska riksdagsmannen Axel Andersson, och såg till att sparka – Åke Wedin.

(iDag, Göteborg)

Oskyldigt dömd – hans företag i ruiner

Nikos Sidiropoulos, restaurangägare från Helsingborg, häktades och dömdes senare i tingsrätten för att ha anlagt en brand i Klippans Folkets Hus. Han överklagade domen och blev frikänd av Hovrätten. Under mellantiden satt han emellertid i häkte och kunde inte sköta sin restaurang. När han kom ut ur häktet som en fri man, dessutom förklarad oskyldig till anklagelserna i Hovrätten, var restaurangen begärd i konkurs. Sidiropoulos vände sig till justitiekanslern för att få skadestånd för de

sju månaderna i fängelset. JK har fastslagit att sju månaders utebliven arbetsinkomst plus ekonomisk ruin genom ett förstört företag är värt 80.000 kronor.

(Företagaren)

Politiker uppmanar ekonomer att "fuska"

SACOs tidskrift Akademiker refererar en enkät som föreningen kommunal-ekonomerna gjort. Den visade att var tionde verksam kommunalekonom från politikerna fått beställningar om att frisera utredningar och dölja fakta. Var tjugonde hade till och med fått beställningar som avsåg att försköna det ekonomiska läget. De politiska påtryckningarna mot ekonomerna var särskilt vanliga i de större städerna.

Hur många ska leva på bidrag

Nye finansministern Göran Persson har uttalat sin förskräckelse över att så många svenskar (och naturligtvis även invandrare) lever på bidrag. Den inställningen delas av Jan Bröms, utredare på SACO, som på uppdrag av Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO), granskat socialförsäkringssystemet. ESO är en fristående utredningsresurs, som finansieras av finansdepartementet.

Jan Bröms konstaterar att en familj med tre barn behöver en årsinkomst på minst 300 000 kronor för att komma över socialbidragsgränsen. Hälften av alla trebarnsfamiljer ligger under den gränsen, men för den kommunala ekonomin är det bara en mindre del av dessa som verkligen får socialbidrag. Jan Bröms menar att det är demoraliserande och anser att socialbidragsgränsen måste sänkas. Nu är det mer lönsamt att leva på socialbidrag än att arbeta till exempel 75 procent.

Jan Bröms grundinställning är att politikerna tappat greppet om välfärdssystemen och att detta grepp måste återställas.

Ett nog så belysande exempel på förlo-rad kontroll är att några kommunalt förtroendevalda i södra Sverige nyligen dömdes till böter för att de inte expedierat en beställning från länsrätten att betala ut bidrag till en familj enligt socialstyrelsens rekommendationer. De ansvariga i den kommunala socialnämnden (både borgerliga och socialdemokrater ingick) ansåg att socialstyrelsens rekommendationer var avpassade för storstäderna och att de lokala besluten var bättre avpassade till lo-

kala levnadskostnader, alldeles bortsett från att de anklagade åberopade kommunallagens grundprinciper om kommunalt självstyre. Dessa invändningar var dock förgäves och nämndens ledamöter dömdes till personliga böter för att de inte rättat sig efter länsrättens beslut.

Nya A-kassorna läggs ned

De nybildade statliga arbetslöshetskassorna läggs ned redan efter ett halvår, enligt en proposition från den nya regeringen. Motivet är enkelt: Facket betalar det socialdemokratiska partiets verksamhet. Fackets viktigaste medlemsvärningssargument är arbetslöshetsförsäkringen. Om ingen annan än facket kan erbjuda den försäkringen får facket fler medlemmar. Dessutom räknar staten med att spara 2,7 miljarder kronor på att klämma åt de arbetslösa som inte är med i fackets a-kassor.

Men kom ihåg att Du har rätt att ansluta Dig till den a-kassa som täcker Ditt yrkesområde utan att vara med i facket. En del fackliga organisationer försöker förneka den rätten, men den är lagstadgad. Du har rätt att ansluta Dig till kassan, även om facket säger att Du inte får. Vägrar de ska Du vända Dig till arbetsmarknadsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för arbetslöshetskassorna. De har genom åren sett till att hundratals personer fått sin lagliga rätt att vara med i en a-kassa.

AMS kan dock inte göra något åt ett annat otyg, som tillämpas av en del (men långtifrån alla) a-kassor. Nämligen att inte skicka ut påminnelser om avgifterna till dem som är direktanslutna. Och den som inte betalar i tid blir utesluten ur kassan. Det gäller alltså att se till att man betalar i tid.

Björn Laago heter en transportarbetare som missade en inbetalning och nästan omgående blev utesluten ur kassan. Han hade varit medlem i nio år och missade inbetalningen i mars i år.

(Göteborgs-Posten)

Skäms över att vara svensk!

Ett helt koppel svenskar har skrivit på ett utrop till Bill Clinton om att upphäva handelssanktionerna mot Kuba. Just när de ser ut att få Kubas diktator på fall inom en inte alltför avlägsen framtid. Bland de skamlösa finns bland andra Birgitta Dahl, Allan Edwall, Ingmar Ström, Mikael Wiehe, Suzanne Osten och Ingmar Ström. Skäms på er!

UTLANDS-NYTT

Ska Polens framgångar ta slut?

Polens snabba ekonomiska framsteg (högsta tillväxten i Europa) har uppnåtts genom en rasande snabb privatisering, som dessutom skedde på basen av en ekonomi som redan från början var något friare än i grannländerna. Men i de senaste parlamentsvalen kom vänsterinriktade krafter till makten och entusiasmen för fortsatta privatiseringar är alls inte lika stor som tidigare. Polen har till och med låtit ett generöst bidrag från Europeiska Unionen (EU) frysa inne, eftersom man inte uppfyllt EUs ganska enkla byråkratiska krav. Premiärminister Valdemar Pawlak lovar visserligen fortsatta privatiseringar, men handlingarna pekar inte i samma riktning. Det finns en inte obetydlig risk att den polska ekonomins snabba tillväxt tar slut, om regeringen väljer att slå in på en ny väg, när privatiseringarna börjat nå kärnan av de gamla "dinosaurierna" i verkstadsindustrin, där hundratusentals polacker har sysselsättning, producerar väldigt lite i företag som lever på statliga subsidier.

(The Economist, London)

Rika i Europas fattigaste land

Visst gick det att bli rik i Europas fattigaste land, Albanien. Metoden var att bli kommunistpamp. Ordföranden i Albanien Högsta Domstol Zef Brozi berättade nyligen att ledamöter i den störtade kommunistregeringen öppnat bankkonton i Tyskland med pengar som de skaffat fram genom sitt inflytande på kommunisttiden.

(Göteborgs-Posten)

Kortlivad seger för demokratin

Höstens val i Hongkong blev en stor seger för de demokratiska krafterna. Tidigare har det ofta gjorts gällande att Hongkongborna bara är intresserade av att jobba och tjäna pengar och att de därför skulle strunta i om de har några demokratiska rättigheter eller inte. Faktum är att det under brittiskt kolonialstyre inte funnits någon nämnvärd opinion för en demokratisering, vilket nog främst förklaras av att rättsväsende och yttrandefrihet har hållit full brittisk standard. Dessutom har marknaden varit fri från många av de kvävande regleringar

som funnits i moderlandet.

Nu händer det dock saker i Hongkong, bara knappt tre år innan Hongkong skall överlämnas till Kommunist-Kina. Den brittiske guvernören Chris Patten har satt igång ett energiskt demokratiseringsprogram, trots Kinas protester. Successivt har den ena demokratiska institutionen efter den andra skapats. Och de har fått ett allt större inslag av direktvalda ledamöter. Mer än en tredjedel av väljarna deltog i september i lokalval i 19 olika stadsdelar i Hongkong. Valdeltagandet kan tyckas lågt, men motsvarar ungefär vad som är vanligt i Storbritannien och ligger på tredubbla nivå jämfört med ett svenskt kyrkofullmäktigeval.

Största parti i de lokala församlingarna blev Demokratiska Partiet, ett anti-kommunistiskt parti som vill slå vakt om Hongkong-bornas demokratiska rättigheter. Ytterligare ett anti-kommunistiskt parti tillhörde vinnarna och de två partierna fick tillsammans 104 platser.

Hela 167 platser tillsattes dock av oberoende kandidater.

Det pro-kommunistiska och ytterst välfinansierade (med bidrag från Kommunist-Kina) partiet DAB lyckades bara ta 37 platser.

Tyvärr finns det all anledning att ifrågasätta hur långlivade de demokratiska landvinningarna i Hongkong kan bli.

En japansk krigshjälte

En japansk krigshjälte firades nyligen femtio år efter sina insatser och åtta år efter sin död. Krigshjälten, som har vissa drag av Raoul Wallenberg, hette Chiune Sugihara. Han var japansk konsul i Litauens huvudstad Vilnius när tyskarna invaderade Polen 1940. Mängder av polska judar flydde till Litauen. Där var de instängda. Ryssarna vägrade att släppa dem vidare om de inte hade visum och det kunde de bara få om de kunde bevisa att de fick resa vidare. En väg var via Japan. Sugihara fick order från Tokyo att inte utfärda några japanska visa. När ryssarna invaderade Litauen fick alla utländska diplomater order att lämna landet. Sugihara vägrade och fortsatte att utfärda visa, som trots allt godkändes av ryssarna när de väl var utfärdade. Efter tre veckor fördes Sugihara ut ur landet med

våld av den ryska övermakten, men han fortsatte att skriva visa på tåget och lämnade ut dem genom fönstret. Sugihara räddade livet på flera tusen judar. Efter kriget fick han sparken från japanska UD, på grund av sin olydnad. Han försörjde sig sedan som glödlampsförsäljare. Först i år, 1994, har hans gärning uppmärksammats efter förtjänst i hemlandet.

Chiune Sugihara, Vilnius' Raoul Wallenberg

Världsbankens dystra bild av Afrika

Europa och Nordamerika är sedan gammalt industrialiserade. I Asien pågår en rasande snabb utveckling, där det ena landet efter det andra lämnar u-landsstatiet och kommer in i kretsen av industriländer. Även i Latinamerika har det börjat röra på sig, sedan en rad militärregimer med en i praktiken socialistisk politik gett upp och lämnat fältet fritt för demokratiska och marknadsinriktade krafter. Men än innebär tradition och kultur betydelsefulla hinder för utvecklingen i Latinamerika.

I Afrika är bilden – i motsats till Asien och Latinamerika – nattsvart. Idag är genomsnittsafrikanen fattigare än han var vid självständigheten (som för de flesta länderna inträffade omkring 1960). Och med de optimistiska prognoser som Världsbanken ställt upp för utvecklingen de närmaste åren skulle det med samma takt ta 40 år innan Afrika var tillbaka på nivån från tidigt sextiotalet.

Så sent som 1965 var sydkoreanerna fattigare än folket i Ghana. Sydkorea har följt marknadsekonomins väg, medan den

socialistiske diktatorn Kwame Nkrumah påbörjade sitt lands väg mot ytterligare fattigdom.

Samma år var välståndet högre i Nigeria än i Indonesien och idag är hela Afrikas bruttonationalprodukt inte mycket större än Belgiens.

Många av länderna i Afrika har hamnat i svårigheterna sedan de satsat på en socialistisk politik, men nu har ett trettiotal övergett de socialistiska tankarna. Men många länder snöper till och med sina huvudnäringar i socialistiska tvångströjor. Kamerun och Tanzania har exportkvoter som stoppar export av viktiga varor, eftersom de behövs i landet. Följden blir lägre produktion och höga priser för inhemska konsumenter – samt naturligtvis korrup-tion.

Arton länder har jordbruksregleringar som i detalj fastställer priserna för viktiga jordbruksprodukter. I Malawi är det förbjudet för småbrukare att odla socker, te eller tobak – det är grödor som är förbehållna storjordbruken. I Nigeria – en av världens största oljeproducenter – subventioneras bensinpriset. Men det är en bagatell jämfört med att den senaste militärregimen i Nigeria bestämde att valutans värde var dubbelt så hög som marknadsvärdet och att räntan skulle ned till en negativ nivå – räknat som realränta efter hänsyn till inflationen. Följderna är lätta att inse – svart marknad, för låga investeringar och sjunkande levnadsstandard.

Taiwan åter till FN?

I förra numret av *Contra* publicerade vi en notis om att sju FN-medlemmar krävt att Republiken Kina (Taiwan) skulle återfå sin plats i FN. Den notisen hade legat ett tag och väntat på publicering. Så redan i detta nummer kan vi berätta om att förslaget har upprepats vid årets session med FN:s generalförsamling. Men denna gång var det tolv länder som stod bakom kravet.

(Kwang Hwa)

Radiopirater på Taiwan

Vi brukar ofta ha notiser om framstegen på Taiwan i *Contra*. Denna gång ska vi dock ta upp en av Taiwans svarta sidor. Taiwan ligger efter Sverige när det gäller frihet i etern. Faktiskt är Taiwan lika efterblivet som Sverige var 1991. Men de företagsamma kineserna finner sig inte lika lätt i förtrycket som de fogsamma svenskarna. I somras gjorde polisen razzior mot 14 ille-

gala radiostationer och försökte stänga dem. På Taiwan härskar ett system som var snarlikt det svenska före 1991, regeringen kontrollerade etern och gav bara makten tillstånd att tala. Företagsamma kineser tog saken i egna händer och startade illegala stationer, ofta med regeringsfientliga budskap. Ungefär som Radio Nova i Sverige. Men på Taiwan lyckades man inte ens med en insats av 1 000 poliser stoppa den populära stationen Taiwans Röst. Stationens populära chef Hsu Rong-chi var i etern igen efter sex timmar. Han hade en reservutrustning gömd, som snart kunde tas i bruk.

(Newsweek)

Flyktingar från Nordkorea i Kina

Allt är relativt här i världen. Till och med en kommunistisk diktatur som Kina kan vara en fristad för politiska flyktingar. Åtminstone om de kommer från Nordkorea, där det politiska trycket är ännu svårare än i Kina. Det påstås att mer än 10 000 flyktingar från Nordkorea skall ha tagit sig till Kina, där de skyddas av sympatisörer – regimen skulle inte se med blida ögon på den som skyddade utländska flyktingar, men inte ens den kommunistiska regeringen i Kina har längre full kontroll över sitt lands medborgare.

Tusentals nordkoreaner har gripits och skickats tillbaka till Nordkorea där de mött ett oblikt öde. De har torterats och dödsats – en del har bränts levande.

Det finns nu till och med en organisation som samlar in pengar för att finansiera nordkoreanernas uppehälle i Kina.

Uppgifter från Ryssland påstår att det finns avtal mellan Nordkorea och Ryssland som gör det möjligt för regimen i Pyongyang att placera misshagliga individer i skogshuggarläger i ryska Fjärran östern. Det uppges finnas 15 000 politiskt misshagliga nordkoreaner placerade i läger i Khabarovsk-regionen i ryska Sibirien.

Avhoppare från Nordkorea hävdar dessutom att det finns 200 000 politiska fångar i Nordkorea idag, många av dem i tolv stora arbetsläger.

(Ropet fra Øst, Oslo)

Kuba ger upp socialismen?

Nu börjar den näst sista bastionen för en renlärig socialism att vackla: Kuba. Förra sommaren blev det tillåtet för kubaner att inneha dollar. Och i höst har det inrättats

marknader där kubaner får sälja livsmedel som de odlat själva. Regimen hoppas att liberaliseringen skall minska livsmedelsbristen – den har med andra ord insett kapitalismens överlägsenhet. Formellt håller man dock fast vid den socialistiska produktionsordningen.

Fridemokratene nytt parti i norska Stortinget

Dert norska Stortinget har fått ett nytt parti, Fridemokratene. Till partiet har fyra av Fremskrittspartiets tolv ledamöter sällat sig.

Ledare för det nya partiet är Ellen Christiansen, en av Fremskrittspartiets ledande företrädare på den liberala kanten.

Fremskrittspartiet har varit en blandning av de renlärigaste liberalerna, som i Sverige snarast återfunnits i Frihetsfronten, och populistiska högerelement som i Sverige haft sin närmaste motsvarighet i Bert Karlsson.

I längden gick det alltså – lika lite som i Sverige – att hålla ihop de två grupperna.

Partiet får redan från början representation i en rad kommuner och fylken. I Buskerud (nära Oslo) har till exempel så gott som alla förtroendevalda inom Fremskrittspartiet gått över till det nya partiet.

Partiets manifest bygger på liberalismen och respekt för äganderätten. Skatetrycket ska sänkas radikalt och den yviga norska regionalpolitiken (som slösar bort en stor del av Norges oräkneliga oljemiljarder) skall avskaffas. Det är framförallt i invandringspolitik som Fridemokratene går på rakt motsatt kurs som Fremskrittspartiet. Men liberalisering av invandringspolitik kan ske först när dagens frikostiga socialbidragssystem är avskaffat.

Fridemokratene är en mycket renlärig nyliberal organisation, som kan få svårt att värva bredare röststöd. Fremskrittspartiet har ju, sina nyliberala böjelser till trots, valt att förlita sig på ett populistiskt missnöjesprogram, som lockat många skilda väljartyper.

Fremskrittspartiets Ungdomsförbund har i mycket stor utsträckning gått över till det nya partiet och FpU är slaget i spillror. Kvarvarande medlemmar håller dock nu med Carl I. Hagens bistånd på att bygga upp en helt ny organisation, som sannolikt kommer att vara närmare knuten till moderpartiets politik.

Den nya regeringen

Är detta vad svenska folket vill ha?

När Ingvar Carlsson bildade sin tredje regering (jo, han avgick ju faktiskt i februari 1990 efter att ha förorat en förtroendeomröstning i riksdagen, men bildade sedan efter kort tid sin andra regering) så var det många kommentatorer som talade om amatörernas intåg. De tidigare talesmännen i socialdemokraternas skuggregering hade gjort sitt – dvs under förra mandatperioden gjort alltför kategoriska uttalanden inom sina specialområden.

Inom miljö- och energiområdet var Birgitta Dahl uppenbarligen så hopplös att hon inte alls kunde ingå i regeringen (vi skall granska Birgitta Dahl, den nya talmannen särskilt i nästa nummer av Contra), den näringspolitiska talesmannen fick inte bli näringsminister, den utrikespolitiska talesmannen fick inte bli utrikesminister, den utbildningspolitiska talesmannen fick inte bli utbildningsminister. Det ska vi nog vara tacksamma för. Det är ett sätt för regeringen att slippa föra en alltför dogmatisk socialistisk politik. En som vi emellertid inte slapp ifrån var den ekonomiskpolitiska talesmannen Göran Persson. En politiker som skaffat sig en så stark position att Ingvar Carlsson nog får räkna med att i många sammanhang spela andrafiolen.

När vi efter tillkännagivandet av ministerlistan i "Carlsson 3" jämförde med Contra nummer 2 1990, där läsarna fick ge förslag på vilka tre regeringsledamöter som i första hand skulle få sparken, så visade det sig att de fem allra värsta – enligt Contra-läsarna – faktiskt fått sparken. Det verkar nästan som om Ingvar Carlsson haft med sig gamla årgångar av Contra på sin berömda planeringstur till Lofsdalen. Men så väl var det inte, vilket vi ska se här...

Broilers ersätter akademiker

På 1950- och 1960-talen bestod regeringen av två delar. En välutbildad akademisk elit och en del som "gått den långa vägen" ofta genom verksamhet i något fackförbund. De som gått den långa vägen kom ofta från små sociala omständigheter, vilket gjorde att de inte fått möjlighet till högre utbildning.

Idag är bilden en annan. Alla som är i lämplig ålder för ett regeringsuppdrag har växt upp i en tid då det varit ekonomiskt möjligt för dem att få en god akademisk

utbildning. Men ser man till högre akademisk utbildning (licentiats- och doktors-examina) är nuvarande regering sämre utrustad än regeringarna under Per Albin Hansson och Tage Erlander. Dock har fortfarande de äldre i regeringen (till exempel Ingvar Carlsson, Mats Hellström och Lena Hjelm-Wallén) en akademisk

grundexamen. De yngre är däremot produkter av det nya systemet. De har gjort en politisk karriär sedan tonåren och har i bästa fall påbörjat någon utbildning. Politikern har förvandlats från en representant för folket till en yrkesman där den representativa funktionen hamnar i bakgrunden.

Av regeringens elva ledamöter över 50 år har nio akademisk examen. Av regeringens elva ledamöter under 50 år har en enda (Anna Lindh) akademisk examen.

Tidningen Affärsvärlden har uttryckt stor oro över den sjunkande utbildningsnivån i regeringen. Många av dem som idag är politiska proffs har en grundläggande motvilja mot utbildning, det är inte inne att

ha akademisk examen, eftersom det inte passar in i bilden av en klasskämpe. Och den som utbildar sig akademiskt riskerar dessutom att skaffa sig borgerliga vänner och kanske rentav borgerliga värderingar.

Ingvar Carlsson – skuggan som blev chef

Ingvar Carlsson var medhjälpare till Olof Palme redan när Olof Palme var medhjälpare till Tage Erlander. När Palme tog över ledningen av socialdemokratiska partiet och statsministerposten kom Ingvar Carlsson närmare maktens köttgrytor. Han hade gjort sig känd som en god partigångare som alltid satte partiets intressen före egna åsikter. Under Ingvar Carlssonstid som SSU-ordförande i slutet av 1960-talet gick SSU till exempel i bräsch

NÄR DU VET ATT SVERIGES
FRAMTID BEROR PÅ
HUR BARNEN HAR DET IDAG

Det var inte populärt att visa tänkbara politiska ledare på årets valaffischer. Contras genomgång av den regering vi drabbades av visar att det var ett klokt beslut att hålla statsrådskandidaterna i bakgrunden.

för ökad u-hjälp. Det var faktiskt en av SSUs viktigaste frågor. Men när saken kom upp till omröstning i riksdagen förmodade sig inte Ingvar Carlsson att rösta för sina egna och SSUs åsikter. Partiets linje var viktigare.

Ingvar Carlsson har alltid varit en god socialist, som inte tvekat att slå ett slag för planekonomin. Så här beskriver han till exempel den ekonomiska utvecklingen i Östeuropa i boken *Vad är socialdemokrati?* från 1983: "Såväl Sovjetunionen som länderna i Östeuropa har genomfört en snabb industrialisering och har en hög bruttonationalprodukt. Det finns åtskilligt att invända mot systemet i dessa länder, men de bevisar ovedersägligen att kapitalismen inte har monopol på att skapa materiellt välstånd". Ingvar Carlsson läste inte Contra på den tiden.

Sovjetunionens okupation av de baltiska staterna beskrev Ingvar Carlsson så här 1989 – ungefär samtidigt som Berlinmuren föll och alla sanna socialister hoppades att Sovjetunionen skulle bestå och inte ens drömde om att de baltiska staterna skulle nå frihet: "Det var sovjetiska medborgare som kom in där och som... och dom blev en del av Sovjetunionen". Enkelt och smärtfritt blev de baltiska staterna "en del av Sovjetunionen". Undrar vad alla i Sibirien avlidna balter skulle säga om den beskrivningen?

Under Gulfkriget var Ingvar Carlsson svensk statsminister. Rent formellt anslöt sig Sverige till FN:s skarpa hållning mot Irak, även om det skedde utan militära insatser. Men den svenske statsministern var minst av allt klar när han skulle lägga ut den svenska politiken. När FN (dvs främst USA) hade så gott som knäckt Irak militärt föreslog Ingvar Carlsson eldupp-hör – vilket skulle ha gett Irak en möjlighet till omgruppering och till att föra fram förnödenheter till fronten, vilket skulle ha kunnat ge dem en andra chans. Ingvar Carlsson förklarade också att "den grundläggande konflikten i regionen är den palestinska frågan". Saddam kunde inte ha sagt det bättre själv.

Mona Sahlin – anpassar sig alltid efter publiken

En av vice statsminister Mona Sahlins främsta tillgångar är att hon skickligt anpassar sig till publiken. Är hon ute på en bruksort och träffar den gamla stammens partimedlemmar blir det marxistiska klasskampsparoller. Är hon på middag

med näringslivet vänder hon snabbt på kappan och talar inställsamt om behovet av innovationer och bättre lönsamhet. Hon är mycket duktig på att ge intryck av att vara vän med alla. Men den inställningen är naturligtvis svår att driva när det blir dags att fatta politiska beslut.

Lena Hjelm-Wallén – har inte åsikter om någonting

Utrikesminister blev Lena Hjelm-Wallén. Hans O. Sjöström, som själv varit i hög grad inblandad i det socialdemokratiska partiet, säger i boken *Klassens ljus* att Lena Hjelm-Walléns främsta meriter för att bli utnämnd till ledamot i regeringen 1973 var att hon var kvinna och att hon var ung. Åtminstone det första är ju än idag en av de viktigaste meriterna inom socialdemokratiska partiet. Hon var annars inom socialdemokratiska studentförbundet mest känd för att aldrig ha några åsikter om någonting.

Lena Hjelm-Wallén var efter sina universitetsstudier läroverksadjunkt, men bara ett par år innan hon blev heltidspolitiker. Under hennes tid som utbildningsminister hände inte mycket inom utbildningspolitiken. De starka organisationerna på området såg till att allt blev vid det gamla och den som egentligen styrde departementet var statssekreteraren Erland Ringborg, sedermera siste generaldirektör i Skolöverstyrelsen. Lena Hjelm-Walléns misslyckande som utbildningsminister medförde att hon av Palme istället utsågs till biståndminister. Det var ju en fråga som i hög grad intresserade Palme, där han gärna ville styra själv. En person utan egen drivkraft passade honom som hand i handske. När det behövdes handlingskraft i utbildningsdepartementet ersattes Lena Hjelm-Wallén av Göran Persson.

Pierre Schori – mannen som älskar diktatorer

Lena Hjelm-Walléns meriter som utbildningsminister oroar i hög grad när vi ser hela besättningen i utrikesdepartementet. Den suck av lättnad som en och annan Contra-läsare drog när Pierre Schori inte blev utrikesminister kan vara för tidigt dragen. Det finns stor risk att det blir han som blir den drivande kraften i departementet. Dels på grund av att han – i motsats till Hjelm-Wallén – faktiskt kan något om utrikespolitik, dels på grund av att han – i

motsats till Hjelm-Wallén – har en bestämmd ideologisk övertygelse. Dessvärre i Schoris fall den allra sämsta sortens över-

Pierre Schori är skolad i Östen Undéns och Olof Palmes anda. Kompisar som Fidel Castro och Daniel Ortega säger väl allt – Contras läsare har anledning att drömma många mardrömmar.

tygelse för en så ansvarsfull post som utrikesminister.

Pierre Schori har aldrig haft något annat arbete än inom den socialdemokratiska maktapparaten eller den svenska utrikesförvaltningen.

Till det som Schori tidigare stoltserat med hör framträdanden med Kubas diktator Fidel Castro och Nicaraguas tidigare diktator Daniel Ortega. Så fort det dykt upp en riktigt vedervärdig och hänsynslös socialistisk diktator i tredje världen har Pierre Schori varit där och vänslats för det socialdemokratiska partiets räkning – eller när socialdemokraterna haft makten för svenska statens räkning. Hundratals miljoner av skattebetalarnas pengar har på detta sätt skickats iväg för att de socialistiska massmördarna skall kunna åka runt i flotta Volvo-limousiner, samtidigt som den stackars befolkningen har förts allt djupare ner i den socialistiska ekonomins gränslösa misär.

Pierre Schoris politiska skarpsinne visade sig efter ett av hans många besök på Kuba, då han i Sydsvenska Dagbladet kom-

menterade Fidel Castro: "Han är en av de största i samtidshistorien. Någon har sagt att han är för stor för sin ö. Castro ser allt i ett mycket långt perspektiv. Han är en encyklopedist och har närmast en renässansfurstes drag".

Pierre Schoris ryggmärksreflex har alltid varit att liera sig med socialistiska diktatorer och att fördöma dem som ser marknadsekonomi som en väg till frihet och ekonomiska framsteg. När någon tagit upp det politiska förtrycket på Kuba har han svarat: "Det är en intern kubansk angelägenhet och ett problem som hör ihop med den revolutionära omvandlingen i landet".

En ryggmärksreflex mot USA kan man hämta ur den socialdemokratiska idé-tidskriften Tiden, där det i nr 10 1972 i en osignerad ledarartikel heter: "Efter att ha saboterat freden har den amerikanska presidenten frigjort en barbarisk hämningslöshet som to m överträffar hitlertysklands illdåd. Det är viktigt att komma ihåg att det är själva det amerikanska systemet som möjliggör Nixons folkmordspolitik. Det är ett system som alstrar brutalitet och människoförakt och genom sin makt utgör en fara för en hel värld". Redaktör och ansvarig utgivare för Tiden vid detta tillfälle: Pierre Schori.

När hustrun till den kubanske poeten Armando Valladares, som tillbringade 22 år i Castros fångelser, Martha Valladares, vände sig till Pierre Schori för att få hjälp genom hans goda kontakter med Castro gav Schori henne rådet att ge upp kampen. Schori som kände Castro visste att Armando aldrig skulle bli fri. Han frigavs sedan inom ett år. Utan Schoris hjälp.

Ungefär samma inställning mötte poeten Angel Cuadra, som vid ett tillfälle besökte Pierre Schori. Schori sa åt honom att hålla tyst med sina åsikter om Kuba.

Pierre Schori har nu inte bara getts en statsrådstitel utan också fått ansvaret för biståndet till tredje världen och Östeuropa. Detta innebär en mycket allvarlig försvagning av Sveriges Östeuropa-politik. Ingen ledande östeuropeisk politiker vill naturligtvis – utom vad den diplomatiska hövligheten kräver – ha något att göra med en man som stått de gamla förtryckarna så nära. Inte minst för de baltiska staterna är Pierre Schoris utnämning ett allvarligt slag.

Under Carl Bildt och Margareta af Ugglas har Sverige byggt upp en position som nyckelstat för de baltiska staternas väg mot demokrati och marknadsekonomi.

Pierre Schori hävdade tvärtemot så sent som 1989 att de balter som "jag har talat med accepterar efterkrigstidens sk realiteter, och Helsingforskonferensen 1975 fastslog nuvarande gränser i Europa som gällande". På det falska påståendet att Helsingforskonferensen skulle ha accepterat den sovjetiska ockupationen av Baltikum (det var Leonid Brezjnevs uttolkning av Helsingforsavtalet, som kraftfullt bestreds av till exempel USA, Storbritannien, Västtyskland och Frankrike, som alla hade vägrat att erkänna den sovjetiska ockupationen av de baltiska staterna) byggde Schori alltså upp en myt om att balterna var nöjda med att vara underkuvade under Sovjet. Hur kan man överhuvudtaget tänka tanken att en sådan man ska få ha hand om Sveriges relationer med det område som nu så framgångsrikt söker sig till Väst just via Sverige?

Pierre Schori uttalade sig också kategoriskt om utvecklingen i Östtyskland efter murens fall 1989. Socialdemokraterna, SPD, skulle vinna en brakseger i öst, som skulle föra hela Tyskland i socialdemokratis händer. Så blev det inte 1990 och inte heller 1994.

Om Schoris hjältar normalt heter Castro eller Ortega, så kan han passa på att nedvärdera riktiga hjältar. När Raoul Wallenbergs insatser i Ungern fördes på tal contrade Pierre Schori med att säga att Raoul Wallenberg var gårdagens hjälte. Dagens hjältar var de dagisfröknar som arbetade trots överinskrivningar på dagis...

Många socialdemokrater är missnöjda med Pierre Schoris överlägsna stil och hans diktaturvänliga politik. Det var säkert inte utan viss hjälp inifrån partiet som Aftonbladet veckan innan valet kunde publicera uppgifter om att Pierre Schori vid ett flertal tillfällen rest till socialistinternationals konferenser på skattebetalarnas bekostnad, trots att kostnaderna rätteligen borde ha belastat det socialdemokratiska partiet. Vid ett tillfälle åkte han med privatjet till Kairo för 212.000 kronor. Utrikesdepartementet betalade och Pierre Schori försvarade sig 1994 med att han passat på att tala med någon på egyptiska UD när han ändå var i Kairo.

Mats Hellström – svärtad av vapenskandalen

Till Europaminister Mats Hellströms ungdomsmeriter hör att han medverkade i framtagandet av Socialdemokratiska

Studentförbundets program för socialismens genomförande till år 2064 (året var 1964, så Hellström kunde själv räkna med att slippa uppleva mardrömmen). Till de pigga förslagen hörde bland annat att arvs-skatten skulle vara 100 procent för belopp över en halv miljon kronor och att landets banker och försäkringsbolag skulle förstatligas.

Nästa gång Mats Hellström gjorde sig känd som en aktiv socialist var 1971. Han var ordförande i "Barnstugeutredningen", som var ett av de grundläggande dokumenten bakom den socialistiskt inriktade dagispolitiken. Partitidningen Östra Småland sammanfattade Barnstugeutredningens med att den visat att dagis inte bara var att ta hand om barnen när föräldrarna arbetade, utan också en viktig del i barnens socialistiska utveckling!

Frånsett några assistentjänster i anslutning till utbildningen på universitetet i Stockholm har Mats Hellström ägnat hela sitt liv åt politiska uppdrag. Han har bland annat en solid bakgrund i SSU.

Känd för en bredare allmänhet blev Mats Hellström när han skulle försöka förklara de svenska vapenaffärerna under sin tid som utrikeshandelsminister. Sverige sålde under Mats Hellströms tid som högste ansvarig glatt vapen till länder som officiellt stod på den svarta listan. Men med utrikeshandelsministrarnas tysta medgivande gick leveranserna via andra länder. De principer som styrde vapenexporten bör inte kritiseras så mycket som det utpräglade hyckleriet att officiellt deklarera en politik och sedan genomföra en annan. Mats Hellström hade mycket svårt att förklara sin sak inför konstitutionsutskottet och resultatet blev också att han förpassades från utrikeshandelsministerposten till jordbruksministerposten.

Göran Persson – Han Som Bestämmer

Inte sedan Gunnar Strängs dagar har en enda person skaffat sig så oinskränkt makt över rikets finanser som Göran Persson. Han är ensam minister i det i särklass viktigaste departementet, finansdepartementet. Mot bakgrund av hans välkända personlighet, som gett honom epitet som "Kungen av Katrineholm", "Vingåkers Macchiavelli" och "HSB – Han Som Bestämmer" är det kanske inte att undra på att ingen ville ta en underordnad ministerpost i finansdepartementet. Ingvar Carlsson lyckades dock något vingklippa Göran

Persson genom att inrätta en särskild samordningsminister. Annars lär han få problem med den självmedvetne sömlänningen.

I Katrineholm fattades inget beslut utan att Göran Persson var med. I Katrineholm fattades samtidigt mängder av beslut av Göran Persson, beslut som först sedan de verkställdes bekräftades av de formella beslutsorganen. Ingen vågade naturligtvis göra några invändningar mot den politik som fördes.

Ibland kan det ha sina fördelar att engagera en hänsynslös torped som Göran Persson. Sina främsta meriter vann han just som torped under sin tid som utbildningsminister. Sedan utbildningsminister efter utbildningsminister (borgerliga såväl som socialdemokratiska) misslyckats med att tämja den jättelika och förlamande byråkratin inom Skolöverstyrelsen (en riktigt motbjudande institution som kontrollerade skolorna i detalj och som i sin tur genomsyrades av "1968 års idéer") fick Göran Persson uppdraget som skolminister 1989. Hans lösning var att avskaffa Skolöverstyrelsen och ge samtliga anställda sparken. De inemot 1 000 byråkraternas ersattes av ett slimmat Skolverk med ungefär 300 tjänstemän. Få av dem hade haft sin gärning i Skolöverstyrelsen. Han

Ingen har haft så koncentrerad makt sedan Gunnar Sträng. Makten används för att återvinna positionen som världens mest skattetyngda land.

har sagt att de vackraste ord han känner är "votering är begärd och skall verkställas". I Göran Perssons värld lämnas inte mycket utrymme för förhandlingar och kompromisser.

Det kanske inte behöver tilläggas att Göran Persson aldrig haft andra än politiska arbeten. Han har studerat sociologi i Örebro, men har ingen utbildning i ekonomi. I motsats till sina företrädare Anne Wibbe och Kjell-Olof Feldt som bägge är licentiater i nationalekonomi.

Margareta Winberg – hon som åkte till sin kommunistiske käresta på skattebetalarnas bekostnad

Jordbruksminister Margareta Winberg är inte bara ordförande i Socialdemokratiska Kvinnoförbundet, hon är dessutom aktiv i nej-kampanjen inför folkomröstningen om Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen. Socialdemokraterna har alltid varit i den situationen att de inte haft någon egen kompetens i jordbruksfrågor att sätta in, och så är det även i detta fall. Margareta Winberg har hittills vunnit sina främsta lagrar som rubriknamn i massmedia när pressen intresserade sig för hennes och kommunistiske riksdagsmannen Jörn Svenssons resor mellan Östersund (där Margareta Winberg bott sedan länge) och Kristianstad (Jörn Svenssons hemort). Antalet tjänsteuppdrag för Margareta Winberg i Skåne var lika oräkneliga som Jörn Svenssons tjänsteuppdrag i Jämtland. Resorna fick naturligtvis skattebetalarna stå för. Numer har Jörn Svensson dock flyttat till Östersund och fått en tjänst som lantbruksbyråkrat. Möjligen kan den nya jordbruksministern därmed hämta lite sakkunskap inom sängkammarens ram.

Marita Ulvskog – en av de rödaste bolsjevikerna

Civilminister Marita Ulvskog har ett solitt kommunistiskt förflutet som medlem i maoistpartiet KFML i Luleå. När hon gick på journalisthögskolan i Stockholm anslöt hon sig till Clarté, studenternas egen version av maoism. När det började bli dags att tjäna ihop till brödfödan kom Marita Ulvskog fram till att det lönade sig bättre att vara socialist inom socialdemokratin. Hon gjorde säkert rätt. SKPs tidning Gnistan är sedan länge nedlagd och Proletären för en tynande tillvaro. Hon ordnade istäl-

let 1976 jobb på Norrländska Socialdemokraten i hemstaden Luleå, för att senare gå över till LO-Tidningen och så småningom bli Ingvar Carlssons pressekreterare. När socialdemokraterna förlorade makten 1991 flyttade Marita Ulvskog (näja, hon har hela tiden varit skriven i Solna för att komma i åtnjutande av den lägre kommunalskatten) till Falun för att bli chefredaktör för Dala-Demokraten. Under tre år har Dala-Demokraten varit den rödaste av alla socialdemokratiska dagstidningar. Den som varje någorlunda vettigt funtad familjefar skulle kunna skrämra små barn med.

Ines Uusman – postkassörskan som blev kommunikationsminister

Kommunikationsminister Ines Uusman har ett förflutet som postkassörska och kommunalpolitiker i Täby. Det är svårt att förstå vad som meriterat henne för en post som högsta chef för mer än 100 000 anställda (i bland annat Posten och SJ). Men till hennes försvar skall sägas att den gång det var hon som tog emot Contra för postdistribution kom tidningen fram till sina prenumeranter i rimlig tid.

Leif Blomberg – låter som en nydemokrat

Även om Ny Demokrati åkte ur riksdagen kom det in en man med äkta nydemokratiska åsikter i regeringen. "Blommans" första intervju som invandrarminister lovar i stort sett att förverkliga Ny Demokratins invandrarpolitik. Leif Blomberg, den gamle ordföranden i Metall, har för övrigt ungefär samma valmanskår som Ny Demokrati, "hederliga svenska arbetare", ofta från små omständigheter.

Anna Hedborg – miljonären som gick i bräsch för löntagarfonderna

Biträdande socialministern har främst gjort sig känd som en av teoretikerna bakom löntagarfonderna. Nu vet vi också att hon äger aktier för över en miljon. Det bådär knappast gott när det gäller hennes hantering av de sociala frågorna. Hennes lönekrav som landstingsdirektör i Kopparbergs län väckte också berättigad uppmärksamhet. Samt det förhållandet att hon valde att vara skriven i Stockholm, trots att hon arbetade i Falun.

Anna Lindh – SSU-ordförande när det var som rödast

Liksom Ingvar Carlsson och Jan Nygren har Anna Lindh ett förflutet som ordförande i SSU. Ingen lär protestera om vi säger att Anna Lindh var den rödaste av de tre före detta SSU-ordförandena. Nu ska hon vara miljöminister. När maktens grytor lockar tilltar pragmatismen. Det före valet uttalade motståndet mot Öresundsbron har devalverats till att hon inte själv tänker åka över den när den väl är färdig. Nej tacka för det, hon har väl råd att flyga när hon ska till Danmark.

Jörgen Andersson – fixade lägenhet genom "kön"

Kommunalrådet från Halmstad, Jörgen Andersson, är den ende regeringsledamoten som representerar de fyra miljoner svenskar som bor i Götaland. Han har mest uppmärksammats för det sätt som han under sin tid som kommunalpamp ordnade en etagelägenhet i ett kommunalt bygge vid Nissans strand. Jag ställde mig i kön som alla andra sade Jörgen Andersson. Det var bara det att Jörgen Andersson var den ende som visste att bygget skulle bli av och att det skulle upprättas en kö. När bygget blev känt för allmänheten var det fritt fram för allmänheten att också ställa sig i kön, men förstaplatsen var då redan upptagen.

Ylva Johansson – ränderna går aldrig ur en kommunist

För första gången någonsin har Sverige en före detta kommunist på posten som skolminister. Två gånger tidigare har dock denna post besatts av personer som haft ett förflutet som medlemmar i olika fascistiska ungdoms rörelser (en socialdemokratisk och en folktoppartistisk skolminister visade upp denna bakgrund). Sverige satsar – räknat per elev – mer än de flesta andra länder på skolan. Men lär sig svenska skolelever mer än andra?

Thage G Peterson – han trodde sig citera Pehr G Gyllenhammar

Försvarsminister Thage G Peterson var malaj när han gjorde lumpen (det var faktiskt även hans företrädare, "stridisen" Anders Björck). Sist socialdemokraterna hade makten beklädde Thage G talmansämbetet. Han kände sig omätligt kränkt

när de borgerliga för första gången i mannaminne gjorde bruk av sin riksdagsmajoritet för att utse en talman från den egna majoriteten. Han visade då upp tydliga tecken på att vara en "dålig förlorare". Det var första inteckningen när det gällde att förhindra en comeback på den prestigefyllda talmansposten. Nästa – och avgörande – inteckning kom när han i konstitutionsutskottet i våras gjorde gällande att Volvo förhandsinformerat regeringen om den spruckna överenskommelsen med Renault, vilket, enligt Thage G Peterson, gjorde att Europaminister Ulf Dinkelspiels fondfirma Öhman & Co kunde göra stora vinster på Volvo-aktier. När Thage G pressades hävdade han att han fått uppgifterna om förhandsinformation direkt från Pehr G Gyllenhammar. Inte bara Dinkelspiel utan också Carl Bildt beskyldes för att ha ljugit inför svenska folket. När Gyllenhammar sent omsider redogjorde för turerna kring det spruckna Volvo-avtalet framgick det att det var en helt annan person som ljugit. Ilskan över Thage G Petersons påståenden i Volvo-affären gjorde att det blev omöjligt för Ingvar Carlsson att föreslå honom som talman.

Carl Tham – han började med att bryta mot grundlagen

Ett av de första uttalandena som gjordes av utbildningsminister Carl Tham var att alla som utsågs till professorer i första omgången skulle vara kvinnor. Kön skulle alltså bli avgörande kriterium för tillsättningar i den akademiska världen. Förslaget strider mot regeringsformen där det heter att statliga tjänster endast får tillsättas efter förtjänst och skicklighet. Carl Thams föreslagna utnämningpolitik står alltså i uppenbar strid mot grundlagen.

Carl Thams främsta meriter består annars i att han som partisekreterare i folkpartiet fört partiet till upprepade nederlag under såväl Gunnar Helén som Per Ahlmark. Ingvar Carlsson kanske hoppas att han skall ha samma påverkan på sina gamla partibröder nu som då.

Sten Heckscher – med bakgrund i avgrundsvänstern

Näringsminister Sten Heckscher är son till förre högerledaren Gunnar Heckscher (farfar var för övrigt också politiskt aktiv, han inom den liberala rörelsen). Efter en någorlunda borgerlig tid på gymnasiet ham-

nade Sten Heckscher i "avgrundsvänstern" som student. Efter diverse uppdrag som ämbetsman gick han in i det socialdemokratiska partiet först 1986. Det lönade sig och han steg snabbt i graderna till statssekreterare. Han arbetade åt Anna-Greta Leijon när hon var som mest involverad i Ebbe Carlsson-affären, men lyckades till skillnad från sin chef hålla sig kvar vid jobbet.

Margot Wallström – en av de få som haft ett hederligt jobb

Det är inte många i regeringen som haft ett "vanligt hederligt jobb" – de flesta är politiska "broilers". Margot Wallström är ett av de få undantagen. Men självklart har hon också en bakgrund som synnerligen radikal aktivist inom SSU. Den gången förlorade hon dock triangelkampen mot Anna Lindh och Mona Sahlin.

Laila Freivalds – kunde blivit en hyfsad advokat

Sedan hon avgick som justitieminister 1991 har Laila Freivalds försörjt sig som jurist på en amerikansk advokatbyrås Stockholms-filial. Enligt uppgift har det gått riktigt skapligt och hon har trivts med jobbet. Synd för landet och byrån att hon inte stannade kvar.

Ingela Thalén – hon var bra som kommunalpolitiker

Ingela Thalén skall hedras för att hon gjorde en lysande karriär som kommunalpolitiker i Järfälla. Sedan kommunalpolitiker inom alla partier gemensamt slösat bort Järfällas tillgångar och ställt kommunen på ruinens brant blev det Ingela Thalén som fick till uppgift att rensa upp. Hon gjorde det mycket framgångsrikt och blev av Olof Palme belönad med en arbetsmarknadsministerpost. Inom den sociala sektorn skulle det säkerligen behövas lika stora krafter som en gång inom Järfälla kommun. Men vi misstänker att Ingela Thalén inte kommer att räcka till. Det skulle nog minst behövas en Göran Persson...

Jan Nygren – en hederlig karl

Vi har mest varit kritiska hittills, men när det gäller samordningsminister Jan Nygren kan vi bara konstatera att han trots sitt

(Fortsättning på nästa sida)

"Verklighetens folk" försvinner

Snart bara politikerproffs och ombudsmän i riksdagen

I och med att Ny Demokrati försvann ur riksdagen försvann också "verklighetens folk". Det var ingen tom floskel, just Ny Demokratiska riksdagsmän hade en mycket stark förankring som

Den nya regeringen...

(Fortsättning från föregående sida)

förflutna som ordförande i SSU verkar vara en hederlig karl. De flesta som nått ordförandeposterna inom organisationer som SSU och MUF har gjort det genom metoder som en vanlig hederlig Contraläsare skulle anse vara högst motbjudande. Jan Nygren förefaller att vara ett positivt undantag från den solkiga bild vi fått av hur karriären annars går till. Han klarade sig till och med hyfsat som statssekreterare i försvarsdepartementet under förra socialdemokratiska regeringen. Trots turbulensen kring JAS-projektet, regementsnedläggningar och vapensmuggling.

Inästa nummer av Contra skall vi granska talmannen Birgitta Dahl och EU-kommissionären Anita Gradin.

privatanställda eller egna företagare. Kvar blir ett antal partier som främst rekryterar sina riksdagsledamöter från de professionella politikernas och ombudsmännens skara eller från andra arbeten i den offentliga sektorn...

Riksdagsvalet 1994 förstärkte ytterligare de offentliganställdas dominans i riksdagen. Inte mindre än 72 procent av riksdagens ledamöter är antingen offentliganställda eller heltidspolitiker/ombudsmän. I förra riksdagen var siffran "blygsamma" 69 procent... Detta enligt en sammanställning som Eskil Egnér gjort på uppdrag av Industriförbundet.

Få förvånas väl idag över att det är socialdemokraterna och kommunisterna ("vänsterpartiet") som toppar listan över offentliganställda och proffspolitiker med 79 respektive 78 procent av respektive partis ledamöter tillhörande dessa kategorier. Men vi bör komma ihåg att det inte alls var länge sedan det såg helt annorlunda ut.

En gång i tiden var både socialdemokraterna och kommunistpartiet arbetarpartier.

Och riktiga arbetarpartier består naturligtvis till en stor del av arbetare anställda i det privata näringslivet. Så sent som 1985 var 53 procent av kommunisternas riksdagsledamöter anställda i den privata sektorn – till exempel byggnadsarbetare och stålverksarbetare. Sådana lyser idag med sin frånvaro, kommunisternas representation består idag till stor del av sociologer och andra från akademiska "vänsterutbildningar", som företrädesvis är anställda som byråkrater eller inom dagis-sektorn.

Socialdemokraterna upphörde att vara ett arbetarparti mycket tidigare än kommunisterna. Redan 1985 var 73 procent av socialdemokraterna offentliganställda eller politikerproffs.

Folkpartiet med 63 procent och moderaterna med 60 procent är de enda två partierna som kom under 70-strecket. (Ny Demokrati hade siffran 26 procent i förra riksdagen).

De egna företagarna är förhållandevis väl företrädda med 9 procent av ledamöterna, det motsvarar nästan andelen av befolkningen. Den grupp som är markant under-representerad är de privatanställda med enbart 14 procent av riksdagsledamöterna.

"225 TAX HAVENS"

(New 1994 Updated Edition)

How You Too can Beat the System...

Learn How You Can Pay Little or No Tax – By Having Money and Assets Offshore

You no longer have to be "rich and powerful" to set up an overseas structure so you keep all – or most – of what you earn.

With only a modest income, it's still worth making some arrangements offshore so you pay no tax to your Government's bureaucrats or certainly as little as possible.

Almost every country in the world offers some tax advantage to someone, somewhere. In "225 TAX HAVENS" you can find out for yourself what these are, how others make use of them and how you can too. Not available from bookstores

IPS INTERNATIONAL
PRESS SERVICE
Apartado 1688
E-07080 Palma de Mallorca
Spanien

YES, I'm interested in paying as little tax as possible, and learning how the Rich do it. Please rush me FREE information:

Name (in block letters please): _____

Delivery address: _____

OBS! Var vänlig bifoga 40 kronor för portokostnader

Sevärd TV-serie om Vietnamkriget

En serie om USAs krigföring i Vietnam i svensk television – den framställer naturligtvis amerikaner och sydvietnameser som psykopatiska slaktare, precis som Oliver Stones filmer brukar göra. Eller hur?

Det trodde jag också när jag utan större förväntningar slog på Femman för att titta på den amerikanska serien "Pluton B i Vietnam" (*Tour of Duty*), en repris från 1993. Dessbättre hade jag fel. Serien, som producerats i samarbete med U.S. Armys västra kommando, är så vitt jag kan bedöma tvärtom en skickligt gjord dramaskildring av de amerikanska soldaternas villkor i "Nam". Serien handlar om befäl och meniga i sina bästa år – medelåldern för soldaterna var 19 år, att jämföra med 26 i Andra världskriget – vilka mestadels på ett ärligt sätt söker tjäna sitt land i en svår situation.

Ledande rollfigur i *Tour of Duty* är den juste sergeant Anderson, spelad av Terence Knox, som visserligen inte är speciellt entusiastisk över kriget som sådant men som ändå försöker göra sitt bästa och dess-

utom inspirera och hjälpa sina kamrater. En tuff uppgift hade Anderson när han efter att ha övertalat sina överordnade befäl att i plutonen inkorporera den avdankade underofficieren Decker, tvingades agera dadda åt den ärrade men alkoholiserade veteranen. Decker räddar under ett patrulluppdrag först livet på en svart soldat men somnar sedan full på sin post. Det leder till att en kamrat råkar illa ut och blir knivhuggen av en kommunistsoldat. Sedan patrullen överfallits av kommunisterna visar dock Decker vad han går för – han greppar en kulspjut och mejar under stridsropet "Kom igen, kommunistbögar!" ner en hop fiender innan han själv dukar under.

I ett annat avsnitt av serien leder Anderson och löjtnant Goldman (gestaltad av Stephen Caffrey) ett gäng ur plutonen som skall frita ett par tvillingar vid namn Baker vilka är fångna och torterade av Viet Cong (VC). Uppdraget lyckas, och vietcongarna får ordentligt på pålsen. Inte minst sedan Baker Brothers vält en lastbil över några

fiender.

Märk att *Tour of Duty* ingalunda är någon ensidig hyllning till USAs krigsinsatser i Vietnam. Med Rolling Stones hitlåt "Paint it Black" som ledmotiv skildrar serien Vietnamkriget precis som det helvete det var för alla berörda, inte minst för den sydvietnamesiska civilbefolkningen som trängdes mellan två sköldar: de hänsynslösa vietcongarna (översättarna skall ha ett tack för att de inte översatt Viet Cong med "FNL"!) och den sydvietnamesiska armén understödd av USAs stridande styrkor. En rörande incident utspelas när menige Parcell i misshugg skjuter ihjäl en pojke som han tror vara VC-soldat. Parcell grips av akut samvetsnöd men lyckas slutligen få frid i sitt sinne sedan han aktivt bidragit till att rädda livet på ett yngre, undernärnt syskon till den skjutne pojken.

Snyftigt sentimentalt? Kanske. Men också i krig finns känslor. Parcells misstag var tragiskt men inte oförståeligt. Ofta använde sig nämligen gerillan av barn för uppgifter som utplacering av bomber och minor.

Om "Pluton B i Vietnam" i Femman ännu visas när ni läser detta – se den trots den sena timmen (omkring midnatt)! Och om den har slutat så håll utkik efter den i fall den åter dyker upp. Tidigare avfördes den från statstelevisionens tablåer, eftersom den inte framställer alla amerikanska Vietnam-soldater som blodtörstiga galningar och kommunisterna som tidernas hjältar.

Det är många myter om Vietnamkriget som återstår att avslöja. En är att alla Vietnam-veteraner är psykiskt störda och vapenfixerade vetvillingar, en kliché som otaliga artiklar, böcker och filmer fört vidare. I själva verket har endast två procent av alla 2,5 miljoner amerikanska soldater som tjänstgjorde i Vietnamkriget fått kompensation till följd av nervstöringen Post Traumatic Shock Disorder (PTSD). Endast 10 000 – mindre än en kvarts procent – klassas som svårt handikappade.

Officiell amerikansk statistik visar att Vietnam-veteranerna är goda samhällsmedborgare som har högre medelinkomst än icke-veteraner.

Tommy Hansson

Offer för kriget i Vietnam – Pham Thi Hoo vet inte vad som hänt med hennes man och tre söner. (Foto: Viet Nam Magazine)

BREV TILL CONTRA

Dubbelmoral om kosher-slakt

Jag ber att få framföra mitt tack till Anders Wollin, som i Contra 3/1994 insett att "djurvännerna drivs av hat mot människan", vilket även jag har gjort. Beviset finns faktiskt på omstående sida i nämnda Contra, presenterat av signaturen G. M. R. Litzén. Samma kvasifilosofiska slutsatser har jag iakttagit i flera olika tidningar, under olika signaturer.

Tydligt prånglas budskapet ut av ett välorganiserat sällskap, vars hat riktas enbart mot vissa människor. Litzén & Co känner säkerligen till förhistorien till "ritual"-slaktförbudet. Om inte får de läsa vidare.

För att förbereda framtida massmördare har naziapostlarna dammat av blodbesudlade medeltida sagor om att judarna i löndom utövar "ritual"-slakt på kristna. Kosher-slakten insinuerades vara ett slags förövning. Nazisternas "ömmande" för djuren var camouflage för bestialiska brott mot människor. Många statsmän och organisationer under mellankrigstiden hade anammat de "nazi-vetenskapliga bevisen" och förbjöd kosher-slakten. Man slog tre flugor i samma smäll: Judarnas livsmedel förövrades, man fick auktorisation på att judisk slakt är grym och upphöjde den egna förträffligheten gentemot judarna. Många djurvänner prisade Hitler – själv stor djurvän – för dennes insatser för djuren.

Polska antisemiter under mellankrigstiden till exempel, var hängivna djurvänner, samtidigt som de på gatorna krossade judehuvuden. Djurskyddsvännerna – verkliga eller maskerade – struntar i att tusentals älgar skadskjuts årligen. Det angår dem inte heller att kräftor kokas levande eller att levande hankycklingar mals i avfallskvärnar.

Norge, som vid sidan av Sverige och Schweiz, förbjöd kosher-slakt, tycks vara hyckleriets stamort på jorden. Säljägarna reser borst när man påtalar att de får djuren levande. Norrmännen återupptog valjakten. Harpunerade djur genomlider flertimmarlång dödskamp. Denna exem-

pellösa grymhet, grunden för en lukrativ industri och yrkesgrupp, är alltså bra... Om några kor, får eller fjäderfän, slaktas för födans skull, är det omoral. Dubbelmoralen är så genomskinlig att till och med djuren rodnar av skam, fast vi inte ser det.

Marek Zyto

Den svenska lögnen

De stora svenska röda firar första maj. Det är deras stora dag. Det är dock inte en "uppfinning" av de svenska socialdemokraterna. Socialdemokraterna är mycket noga med att förtiga att det var vi som började, säger en företrädare för syndikalisterna.

Jag tänker på under vilken andas paraply vi egentligen lever. Vem kom bärande med den andan?

Det låter förbluffande, men vi fick tankarna i vår grundlag från det stora landet i väster. Där hade man skapat den frihetens lag som genomsyrar det stora landet däröver. Och de som skrev den lagen hade kopierat lagen från Pennsylvania, som hade skrivits av William Penn, en man som i lagen tolkat George Fox ord.

Det är alltså kväkarnas anda som vi lever under. Den gode Fox var en av 1600-talets stora ledare. Han sökte sanningen och fann att den tidens engelska prästerskap inget hade att komma med. De var – uttryckt med modernt språkbruk – enbart en samling nollor. Han torgförde idéerna om kvinnans jämställdhet med mannen, rätten att vägra bära vapen och en anda av total försoning. Hans inflytande idag förefaller närmast enormt. Hans tankes svallvåg ledde inte enbart till frihetsgrundlagen i USA och motsvarande lag i Sverige, utan även till sådant som franska revolutionen, som bröt ut mer än hundra år efter Fox budskap.

Fox förde ut budskapet att vi alla bär Gud inom oss. Det var självfallet något oerhört, att en furste och en fattig var lika stora gudomligheter. Man kan rentav säga att även kommunismen blev en tankeström från Fox, om än totalt förfelad med sin mordiskhet.

Evald Olsson

Om Skandia inte tror på Sverige – anförtro inte pengarna till Skandia!

Skandiachefen Björn Wolrath gick under sommaren ut i media och orsakade kris i den svenska ekonomin genom att bojkotta svenska statsobligationer.

Sveriges och svenskarnas svar till Wolrath bör bli att vi undviker att anförtra våra pengar till Skandia. För om han inte tror på Sverige, varför ska vi anförtra vår egendom och våra pengar åt honom?

Vi bör flytta våra befintliga försäkringar till andra försäkringsbolag, inte teckna pensionsförsäkringar hos Skandia, eller ha aktier i detta företag.

Företagen, kommunerna, landstingen och staten bör i möjligaste mån inte hyra lokaler av Skandiakoncernens fastighetsdel.

Överhuvudtaget bör alla svenskar undvika ekonomiska mellanhanden med Skandiakoncernens olika delar.

Om vi på detta sätt i möjligaste mån undandrar våra pengar från Wolraths förvaltning, torde hans uttalanden snabbt minska i betydelse.

G. M. R. Litzén

G. M. R. Litzéns sätt att se på saken är naturligtvis principiellt riktig för den som tror på svensk ekonomisk politik och svenska politikens möjlighet att hantera statsskulden och statens budget. För den som inte delar uppfattningen om Anne Wibbles och nu Göran Perssons förträfflighet öppnar Skandias beslut en möjlighet att få försäkringspengarna placerade på ett för den egna nattsömnerna mer pålitligt ställe.

Red.

En sup om dagen?

I anslutning till artikeln *En sup om dagen gör Dig friskare* i förra numret av Contra har IOGT-NTO skickat en liten skrift med titeln *Är alkohol nyttigt för hjärtat?* Det är en utmärkt genomgång av forskningens rön på området, som i stort sett svarar ja på titelns fråga. Dock med reservationen att all forskning som bygger på frekvensanalyser kan ifrågasättas. Skriften kan rekommenderas för den som vill läsa mer.

BOK-NYTT

Vidkun Quisling: En norsk tragedi

Klockan 02.00 den 24 oktober 1945 hämtades Vidkun Quisling från sin cell i Akershus fästning i Oslo. Han ställdes mot långväggen i ett öppet skjul som rests mot fästningens kruttorn. Armarna var bundna mot plankväggen, en bindel bunden för ögonen. Ett vitt papper hade fästs med knappnålar mitt för hjärtat, detta för att göra det lättare för de tio männen i exekutionspatrullen att sikta.

–Jag är oskyldig! utropade han just innan skotten föll. Sekunderna senare var han död. Det hade då gått fyrtio minuter sedan han hämtats från sin cell, iklädd knickers och en grå ylletröja.

Vidkun Quisling blev efter den tyska ockupationen av Norge den 9 april 1940 själva symbolen för landsförrädari. "Quisling" blev ett begrepp mer än ett namn, och alltiämt säger man världen över "Quisling" när man menar "landsförrädare".

Men den begåvade och tillbakadragne prästsonen Vidkun Quisling var en komplicerad personlighet, som inte utan vidare kan inrangeras i kretsen av brutala nazistiska koryfärer. Den norske historikern och journalisten Hans Fredrik Dahl har i boken *Vidkun Quisling: En norsk tragedi* (1993) skingrat en rad myter kring Quisling och givit en fascinerande bild av en tragisk norsk gestalt som under lyckligare omständigheter kunde ha gjort än mer betydande insatser för mänskligheten än han faktiskt gjorde på 1920-talet.

Quisling föddes den 18 juli 1887, son till den intellektuelle prästmannen Jon Qvisling och

dennes maka Anna. Mycket snart visade Vidkun att han var en lysande begåvning. Vid den avslutande examen på artillerilinjen vid Militärhögskolan i Kristiania (Oslo) fick han det bästa resultat som uppnåtts sedan skolan etablerades 1817.

Men Quisling var inte någon streberaktig karriärmilitär. Han var en beläst man som studerade både antika och nyare filosofer med stor grundlighet. Han intresserade sig särskilt för Spinoza, Kant och Hegel. Under gymnasietiden började han utveckla sitt eget filosofiska system, kallat "universismen". Han skrev på detta under många år men lyckades aldrig fullborda det.

Quisling kom tidigt in på den militärdiplomatiska banan och hamnade som militärattaché i Ryssland. Tidigt kom han att fatta vissa sympatier för bolsjevismen. Den 15 februari 1924 erkände Norge den ryska sovjetregeringen. Vid ungefär samma tid engagerades Quisling av den berömde upptäcktsresanden Fridtjof Nansen, vilken sedan 1921 varit Nationernas förbunds (NF) högkommissarie för de ryska flyktingarna. Quisling hade då redan ägnat åtskillig tid åt att organisera humanitärt hjälparbete i Ukraina.

I mitten av 1920-talet hade Quisling utpräglade vänstersympatier. Dahl skriver: "Quislings politiska föreställningar under 1924-25 tycks helt klart ha kretsat kring tanken på en sammansmältning av socialism och nationalism och kring revolutionen som en trestegsprocess.(...) Någon bör ha funderat över var detta skulle sluta." (s 61) Sedan Nansen dött 1930 kom den 43-åriga Quisling mer och mer att ägna sig åt politik. Och när Bondepartiet övertog regeringsmakten 1931

med Peder Kolstad som ny statsminister utsågs Quisling till försvarsminister. Efter diverse kontroverser tvingades Quisling avgå, och 1933 grundade han partiet Nasjonal samling (NS). Partiet blev på kort tid en norsk efterbildning i liten skala av de fascistiska partierna i Europa med uniformer, kommandotrupper etc. I mitten av trettio-talet hade Quisling i stort kommit att anamma national-socialismens antisemitiska teorier; han uppfattade t ex både liberalismen och marxismen som judiska påfund.

Men NS blev aldrig något massparti utan fick på sin höjd ett par-tre procent av norska folkets sympatier (vilket i och för sig gjorde det till en mer inflytelserik kraft än systerorganisationerna i Sverige och Danmark). Så kom året 1940, då Tyskland lade under sig först Nederländerna, Belgien och Frankrike och sedan Danmark och Norge. NS krävde att Quisling skulle bli ministerpresident. I Berlin betraktades dock Quisling som ett svagt kort, och den verkliga ledaren i Norge blev rikskommissarie Josef Terboven. De båda männen kom aldrig bra överens. Quisling gav sig dock inte, och efter ett antal besök hos Adolf Hitler i Berlin blev Quisling i början av 1942 officiellt godkänd som norsk ledare (låt vara att han i realiteten förblev Terbovens marionett).

Därmed var vägen mot exekutionspatrullen utstakad. Quisling medverkade till en rad diktatoriska och motbudande åtgärder i Norge. Bl a utfärdade han en lag med betydelsen att varje norsk pojke och flicka skulle slussas in i NS ungdomsförbund. Detta ledde till ett ramaskri över hela landet. Vidare kungjorde Quisling-regimen, att alla lärare skulle organiseras i ett nazistiskt fackförbund. I sig själv var NS-regimen mindre antijudisk än de tyska nazisterna. Quislings regering gav

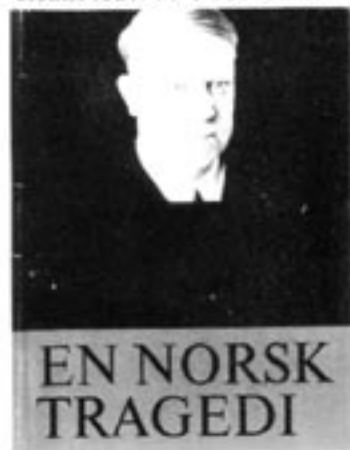
dock egna bidrag till de tyska aktionerna mot judarna i Norge genom att genomföra två lagar: "...först en utvidgning av strafflagens arresteringsbestämmelser – en sådan rättighet måste finnas eftersom det var norsk polis som agerade – och därefter en särskild lag om indragning av judarnas egendom." (s 315)

Under Quisling blev det totala antalet deporterade judar från Norge 759 inklusive 250 statslösa och icke norska medborgare. De skickades till förintelselägret Auschwitz. Dahl skriver: "Om Quisling någon gång frågade efter judarna har den hänvändelsen inte efterlämnat några spår." (s 319)

Hur det slutligen gick för Vidkun Quisling omtalas i början av denna recension. Det var ett rättvist slut, ett passande slut för en man som förrått sitt land till ondskans krafter. Ändå ägde Quisling kvaliteter som gör honom till en av modern europeisk historias mest fascinerande personligheter. Dahl har lyckats utomordentligt väl att kartlägga denna personlighet. Översättaren Hans O. Sjöström borde dock ha vetat att det inte heter "ett PM", vilket han skriver irriterande många gånger (PM är en förkortning av promemoria, varför det skall heta "en PM").

Tommy Hansson

Hans Fredrik Dahl: *Vidkun Quisling: En norsk tragedi*. Norstedts. ISBN 91-1-939052-1.

Hans Fredrik Dahl

Motstånd

Det finns många likheter mellan den estniska författaren Jaan Kross och Alexander Solzjenitsyn. Bägges romaner handlar oftast om hur individen lider eller krossas i det totalitära samhället. Bägge satt i sibiriska fångläger ungefär vid samma tid, en tioårsperiod under 1940- och 50-talen.

Bägge tog som sin livsuppgift att bekämpa tystnaden, tigandet, lögnerna – med hjälp av historisk forskning och inlevelse. Jaan Kross omfattande roman *Motstånd* är en sorts historisk thriller. Genomgående använder han en parallellteknik med hopp mellan två relativt korta tidsperioder, nämligen våren 1918 och sommaren 1941 i Estland. Det är två kritiska skeden i Estlands historia, och likheterna mellan dem ligger i öppen dag: den estniska nationens förtvivlade försök att profilera sig, först mot bolsjevikerna och sedan mot tyskar.

Den estniska republiken utropades våren 1918 – mot kommunisternas önskan och mot tyskarnas. Hösten 1939 ledde Molotov-Ribbentrop-pak-

ten till ett gradvis starkare inflytande från Sovjet. 1942 kom tyskarna och drev bort ryssarna, men liksom i andra tysk-ockuperade länder gjordes ingenting för att vinna över befolkningen. Två personer i boken

binder ihop de två skedena, nämligen Vilms och romanens "jag" som forskar kring fallet Vilms. Fokus ligger just på denne Vilms, som var minister i den första provisoriska regeringen i Estland.

Romanens "jag", en historiker och universitetslärare, ägnar många år åt att kartlägga den första tiden i republikens liv. Hela tiden visar det sig att Vilms är den drivande kraften. Han är ung, djärv, värtalig och viljestark. Som väntat kommer han i kläm mellan ryssar och tyskar, de senare hjälpta av vitfinnar. Vilms öde ligger först i ett fullständigt dunkel, men forskningarna kastar lugnt och metodiskt nytt ljus över hans sista tid. Författaren använder olika infallsvinklar: rapporter, enkla berättelser och fingerade samtal, allt interfolierat med "live"-skildringar från 1941-42, då romanens "jag" kommer i en allt svårare situation sedan tyskarna fängslat honom.

Att berättaren försätts i en hopplös situation har direkt att göra med hans historiska forskning och sanningslidelse: vem var ansvarig för Vilms öde, vilka motarbetade det unga Estlands tillblivelse? Berättaren (=jaget) associerar genom hela romanen då och då till sin barndoms stora läsupplevelse: Andrées polarexpedition. Den resan innehåller ju ytterligare

spänning, fortsatt kamp mot alla odds och tragedi. Ytterligare en parallell.

Av en älskare av thrillers bör romanen få godkänt, av en historiker med beröm godkänt samt av en estländare högsta betyg.

Alf Norbäck

Jaan Kross: *Motstånd*. Natur och kultur. ISBN 91-27-10271-8.

"Bergman-affären"

Efter fyra och ett halvt års debatt har Uppsala universitets teologiska fakultetsnämnd i ett yttrande konstaterat, att den kritik som professor Inge Lønning riktat mot professor Jan Bergman för fördomsfulla uttalanden i rättegången mot Ahmed Rami (Radio Islam) 1989 har fog för sig. Fakultetsnämnden kritiserar inte bara Jan Bergman utan också prefekten vid teologiska fakulteten Sigbert Axelson samt dekanus Carl F Hallencreutz.

Nämnden fastslår att Bergmans utsagor om judar vid rättegången mot Rami är oacceptabla.

CONTRA

I 1995

I kommande nr av Contra publiceras den tidigare utlovade analysen av den amerikanska Clinton-regimens bankruttmässiga utrikespolitik. Dessutom fortsätter vår uppmärksammade serie om det kalla krigets hjältar med en artikel om Winston Churchill. Vi tänkar också belysa den svenska radioverksamhetens utveckling. Och mycket mer.

...kommer i december